

ZDROJE FINANCOVANIA

V tejto prílohe prinášame informáciu o siedmich operačných programoch a ich špecifikách s prihliadnutím na to, či by sa o financie z týchto programov mohli uchádzať subjekty z Devína.

1. Operačný program Bratislavský kraj
2. Výskum a vývoj
3. Vzdelávanie
4. Zamestnanosť a sociálna inklúzia
5. Životné prostredie
6. Program cezhraničnej spolupráce medzi Slovenskom a Rakúskom
7. Finančný mechanizmus EHP a Nórsky finančný mechanizmus

Operačný program Bratislavský kraj

Globálnym cieľom OPBK je posilniť konkurencieschopnosť regiónu rozvojom vedomostnej ekonomiky a budovaním regiónu atraktívneho pre život. Globálny cieľ OPBK reaguje na potrebu zvýšenej podpory inovatívneho podnikania a informačnej spoločnosti ako kľúčových faktorov na zabezpečenie dlhodobého ekonomického rastu a konkurencieschopnosti kraja. Zároveň sa zameriava na zvyšovanie kvalitatívnych parametrov územia, výrazne ovplyvňujúcich atraktivitu kraja pre jeho obyvateľov. Globálny cieľ OPBK je napĺňaný prostredníctvom dvoch prioritných osí OPBK a viacerých podradených opatrení.

Prioritná os 1: Infraštruktúra

Opatrenie 1. 1: Regenerácia sídiel

- **Príprava a realizácia integrovaných stratégií rozvoja mestských oblastí mesta Bratislava.**

Integrované stratégie rozvoja mestských oblastí (ďalej aj „ISRMO“) zahŕňajú aktivity na vybranom oprávnenom území mesta Bratislavy. Oprávnenými mestskými oblasťami sú oblasti v mestských častiach s počtom obyvateľov nad 5 000. Na základe tohto kritéria pripadá do úvahy podpora mestských oblastí v 11 mestských častiach Hlavného mesta SR Bratislavy.

Toto opatrenie nemá uplatnenie vzhľadom k mestskej časti Devín.

- **Samostatné dopytovo orientované projekty regenerácie sídiel.**
  - úprava verejných priestranstiev vrátane ihrísk
  - úprava prvkov verejnej zelene
  - rekonštrukcia verejných osvetlení

Minimálna výška celkových oprávnených výdavkov na projekt je stanovená vo výške 500.000,- SKK. Maximálna výška celkových oprávnených výdavkov na projekt nie je stanovená.

Oprávnení žiadatelia sú Hlavné mesto SR Bratislava a jeho mestské časti v zmysle zákona č. 377/1990 Zb. o hlavnom meste SR Bratislave v znení neskorších predpisov.

Intenzita pomoci: 95%

Je potrebné preveriť možnosti financovania takýchto projektov s magistrátom. Ak by išlo o úpravu priestranstiev vo vlastníctve HM SR a žiadal by NFP magistrát, má toto opatrenie význam pre MČ Devín.

- **Zachovanie a obnova prírodného dedičstva a podpora cyklistických trás s cieľom rozvoja cestovného ruchu.**
  - budovanie a obnovy turistických trás
  - budovanie a rekonštrukcie náučných chodníkov
  - budovanie a obnovy cyklistických trás vrátane cyklistických trás v sídlach s podmienkou ich napojenia na existujúce cyklistické trasy mimo sídiel

Minimálna výška celkových oprávnených výdavkov na projekt nie je stanovená.

Maximálna výška celkových oprávnených výdavkov na projekt nie je stanovená.

Oprávnení žiadatelia sú Hlavné mesto SR Bratislava a jeho mestské časti v zmysle zákona č. 377/1990 Zb. o hlavnom meste SR Bratislave v znení neskorších predpisov.

Intenzita pomoci: 95%

Je potrebné preveriť možnosti financovania takýchto projektov s magistrátom. Ak by išlo o budovanie trás vo vlastníctve HM SR a žiadal by NFP magistrát, má toto opatrenie význam pre MČ Devín.

Dĺžka realizácie samostatne dopytovo orientovaných projektov a projektov zachovania a obnovy prírodného dedičstva a podpory cyklistických trás s cieľom rozvoja cestovného ruchu je maximálne 24 kalendárnych mesiacov od podpisu zmluvy o NFP.

Opatrenie 1. 2: Regionálna a mestská hromadná doprava

- Zriadenie jednotného tarifyného systému
- Vybudovanie prestupných terminálov
- Podpora MHD - príprava a realizácia aktivít zameraných na zvýšenie kvality systému integrovanej osobnej hromadnej dopravy a zníženie jej negatívneho vplyvu na životné prostredie, dobudovanie zariadení na preferenciu koľajovej dopravy na riadených križovatkách, obstaranie a inštalácia riadiaceho softvéru s atribútmi preferencie koľajovej dopravy
- Informačné zabezpečenie - jednotný informačný systém, marketingová podpora celého systému

Napriek oprávnenosti HMSR a MČ nevidíme bezprostredné možnosti pre realizáciu týchto opatrení na území MČ Devín.

Prioritná os 2: Vedomostná ekonomika

Opatrenie 2. 1: Inovácie a technologické transfery

- **2.1.1. Podpora tvorby a zavádzania inovácií a technologických transferov v malých a stredných podnikoch.**

Finančná pomoc sa realizuje pomocou schémy štátnej pomoci.

Minimálna výška pomoci nie je stanovená. Maximálna výška pomoci pre projekt bude určená na základe schémy štátnej pomoci. Maximálna výška pomoci je 50%.

- **2.1.2. Podpora zavádzania a využívania progresívnych technológií v malých a stredných podnikoch s cieľom znížiť energetickú a materiállovú náročnosť alebo využiť energiu z obnoviteľných zdrojov.**

Finančná pomoc sa realizuje pomocou schémy pomoci de minimis.

Minimálna výška pomoci nie je stanovená. Maximálna výška pomoci pre projekt je 200 000 EUR.

- **2.1.3. Podpora projektov zavádzania inovatívnych technológií v malých a stredných podnikoch zameraných na predchádzanie vzniku znečistenia ovzdušia alebo zníženia emisií do ovzdušia a pod.**

Finančná pomoc sa realizuje pomocou schémy pomoci de minimis.

Minimálna výška pomoci nie je stanovená. Maximálna výška pomoci pre projekt je 200 000 EUR.

▪ **2.1.4. Získavanie a ochrana duševného vlastníctva, zavádzanie systémov riadenia kvality.**

Finančná pomoc sa realizuje pomocou schémy pomoci de minimis.

Minimálna výška pomoci nie je stanovená. Maximálna výška pomoci pre projekt je 100 000 EUR.

Pre schému pomoci de minimis platí, že maximálna výška pomoci jednému prijímateľovi na oprávnené projekty nesmie presiahnuť súhrnne 200 000 EUR v priebehu troch po sebe nasledujúcich fiškálnych rokov. Uvedená hodnota predstavuje objem pomoci prijatej od všetkých poskytovateľov v uvedenom období. Trojročné obdobie v súvislosti s poskytovaním pomoci sa určuje na základe účtovného obdobia prijímateľa. Podľa zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov je to kalendárny rok alebo hospodársky rok podľa rozhodnutia podnikateľa.

Intenzita pomoci v rámci de minimis je de facto až do 100%. Pre dané skupiny aktivít sa na základe schémy pomoci de minimis nestanovuje intenzita, ale maximálna výška pomoci. Maximálna výška pomoci sa určuje z celkových oprávnených výdavkov projektu a projekt ju môže dosiahnuť iba v prípade, ak schválená výška NFP je nižšia alebo zhodná s maximálnou výškou pomoci stanovenou pre príslušnú aktivitu v platnej schéme pomoci de minimis. Súčasne s uvedenými limitmi musí byť dodržaná podmienka, že maximálna výška pomoci jednému príjemcovi nesmie presiahnuť súhrnne 200 000 EUR v priebehu akéhokoľvek obdobia troch fiškálnych rokov. Uvedená hodnota predstavuje objem pomoci prijatej od všetkých poskytovateľov v uvedenom období.

Oprávnení žiadatelia sú malí a strední podnikatelia (MSP) - fyzické alebo právnické osoby oprávnené na podnikanie v zmysle § 2 ods. 2 Obchodného zákonníka, registrované na území SR, ktoré plánujú realizovať jednotlivé druhy oprávnených projektov.

Schémy štátnej pomoci.

Pre opatrenie 2.1 sa uplatňujú:

- Schéma podpory pre mikro, malé a stredné inovačné podniky (schéma štátnej pomoci)
- Schéma podpory mikro, malých a stredných podnikateľov Operačného programu Bratislavský kraj (schéma pomoci de minimis) č. DM-13/2008 Schéma štátnej pomoci bude zverejnená v Obchodnom vestníku a na príslušných webových stránkach MVRR SR po jej schválení Ministerstvom financií SR.. Schéma pomoci de minimis bola dňa 1. júla 2008 zverejnená v Obchodnom vestníku č. 126A a je zverejnená aj na www.build.gov.sk a www.opbk.sk.

Konkrétne typy podporovaných aktivít sú na s. 33 a 34 Programového manuálu OPBK

Opatrenie nemá priamy priemet do aktivít a projektových návrhov PHSR Devín, ale poskytuje základné informácie podnikateľským subjektom z Devína a možnostiach finančnej podpory MSP v uvedených oblastiach .

Opatrenie 2. 2: Informatizácia spoločnosti

▪ **2.2.1 Elektronizácia samosprávy a rozvoj elektronických služieb na miestnej a regionálnej úrovni vrátane podpory budovania a rozvoja integrovaných obslužných miest.**

Minimálna výška celkových oprávnených výdavkov na projekt nie je stanovená. Maximálna výška celkových oprávnených výdavkov na projekt nie je stanovená.

▪ **2.2.2 Podpora dostupnosti širokopásmového internetu.**

Minimálna výška celkových oprávnených výdavkov na projekt nie je stanovená. Maximálna výška celkových oprávnených výdavkov na projekt nie je stanovená,
Limity výšky pomoci (NFP) na projekt MSP v rámci skupiny aktivít:
Minimálna výška pomoci na projekt MSP nie je stanovená.
Maximálna výška pomoci na projekt MSP je 75 000 EUR.

▪ **2.2.3. Zavádzanie a účinné využívanie prístupu k IKT v malých a stredných podnikoch.**

Limity výšky pomoci (NFP) na projekt MSP v rámci skupiny aktivít:
Minimálna výška pomoci nie je stanovená.
Maximálna výška pomoci pre projekt je 75 000 EUR.

Oprávnení žiadateľa pre opatrenia 2.2. Informatizácia spoločnosti sú okrem iných aj Hlavné mesto SR Bratislava a jeho **mestské časti** v zmysle zákona č. 377/1990 Zb. o hlavnom meste SR Bratislave v znení neskorších predpisov pre 2.2.1, Bratislavský samosprávny kraj, založený v zmysle zákona č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov **pre 2.2.1.**

Malí a strední podnikatelia (MSP) - fyzické alebo právnické osoby oprávnené na podnikanie v zmysle § 2ods. 2 Obchodného zákonníka, registrované na území SR, ktoré plánujú realizovať jednotlivé druhy oprávnených projektov pre **2.2.2 a 2.2.3.**

Dĺžka realizácie projektu je maximálne 24 kalendárnych mesiacov od podpisu zmluvy o NFP
Konkrétne podporované aktivity a oprávnené výdavky na s. 42 - 45 priloženého PM OPBK.

RO OPBK upozorňuje, že informácie v kapitolách týkajúcich sa opatrenia 2.1 Inovácie a technologické transfery a 2.2 Informatizácia spoločnosti tejto verzie Programového manuálu OPBK sú záväzné len v nadväznosti na Schému pomoci de minimis č. DM-13/2008, ktorá bola zverejnená v Obchodnom vestníku dňa 1. júla 2008. Ostatné informácie sú podmienené schválením schémy štátnej pomoci pre opatrenie 2.1, skupinu aktivít 2.1.1, a výsledkami štúdií realizovateľnosti pre opatrenie 2.2 Informatizácia spoločnosti. RO OPBK má právo uvedené údaje zmeniť alebo upraviť v závislosti od uvedených dokumentov.

Je potrebné preveriť možný priemet podnikateľských aktivít podporovateľných v rámci opatrenia 2.2.2 a ich využiteľnosti pre MČ podľa Programového manuálu OPBK s 42-45.

Všeobecné zásady oprávnenosti projektov z hľadiska vlastníckych práv k nehnuteľnostiam, na ktorých má byť projekt realizovaný.

1. nehnuteľnosti musia byť vo výhradnom vlastníctve alebo v dlhodobom prenájme žiadateľa (na obdobie minimálne 20 rokov od predpokladaného ukončenia realizácie projektu),
2. nehnuteľnosti nesmú byť zaťažené záložným právom v období od podania žiadosti o NFP až do doby 5 rokov po ukončení projektu (prípadné vecné bremená sú individuálne posúdené vzhľadom na charakter projektu),
3. nehnuteľnosti nesmú byť v období od podania žiadosti o NFP až do doby 5 rokov po ukončení projektu prevedené do vlastníctva a užívania tretích osôb,
4. nehnuteľnosti nesmú mať v období od podania žiadosti o NFP až do doby 5 rokov po ukončení projektu zmenený účel využitia.

Riadiacim orgánom OPBK je MVRR, všetky detaily a výzvy (harmonogram výziev – tento rok ukončený) sa nachádzajú na stránke www.opbk.sk.

Operačný program Výskum a vývoj

Hlavným zameraním operačného programu je „modernizácia a zefektívnenie systému podpory výskumu a vývoja a skvalitnenie infraštruktúry vysokých škôl tak, aby prispievali k zvyšovaniu konkurencieschopnosti ekonomiky, znižovaniu regionálnych disparít, vzniku nových inovatívnych (high-tech) malých a stredných podnikov, tvorbe nových pracovných miest a zlepšeniu podmienok vzdelávacieho procesu na vysokých školách“.

V rámci prioritnej osi 3. Infraštruktúra výskumu a vývoja v Bratislavskom kraji sú podporované nasledovné opatrenia:

3.1 Obnova a budovanie technickej infraštruktúry výskumu a vývoja v Bratislavskom kraji.

Aktivity

- 3.1.1 Obnova výskumnej a vývojovej infraštruktúry a prístrojového vybavenia na vysokých školách, výskumných inštitúciách, výskumných centrách a ostatných organizáciách výskumu a vývoja v Bratislavskom kraji
- 3.1.2 Podpora výskumnej infraštruktúry v oblastiach so strategickým významom pre ďalší rozvoj hospodárstva a spoločnosti (12 vecných priorít výskumu a vývoja v SR, potreby kľúčových priemyselných odvetí SR, zvyšovanie kvality života a potreby udržateľného rozvoja hospodárstva) s dôrazom na významné interdisciplinárne projekty so zapojením viacerých vzdelávacích alebo výskumných inštitúcií a spoločné výskumné centrá so zapojením akademického a podnikateľského sektora (MSP aj veľké podniky) v Bratislavskom kraji
- 3.1.3 Obnova, budovanie a udržateľný rozvoj IKT infraštruktúry výskumu a vývoja na pracoviskách výskumu a vývoja, vrátane podpory širokopásmových sietí medzi špičkovými pracoviskami výskumu a vývoja v Bratislavskom kraji

V rámci prioritnej osi 4. Podpora výskumu a vývoja v Bratislavskom kraji sú podporované nasledovné opatrenia:

Opatrenie č. 4.1 Podpora sietí excelentných pracovísk výskumu a vývoja ako pilierov rozvoja regiónu v Bratislavskom kraji.

Aktivity

- 4.1.1 Podpora výmenných a spoločných výskumných programov výskumno-vývojových a vzdelávacích inštitúcií v Bratislavskom kraji, ktoré budú mať medzinárodnú spoluprácu so zahraničnými inštitúciami výskumu a vývoja
- 4.1.2 Podpora významných výskumných a vývojových projektov v Bratislavskom kraji v oblastiach so strategickým významom pre ďalší rozvoj hospodárstva a spoločnosti (12 vecných priorít výskumu a vývoja v SR, potreby kľúčových priemyselných odvetí SR, zvyšovanie kvality života a potreby udržateľného rozvoja hospodárstva)
- 4.1.3 Podpora spolupráce medzi regionálnymi štruktúrami a pracoviskami výskumu a vývoja, vrátane spolupráce medzi inštitúciami výskumu a vývoja a strednými školami v Bratislavskom kraji
- 4.1.4 Podpora medzinárodnej spolupráce v oblasti výskumu a vývoja v Bratislavskom kraji
- 4.1.5 Podpora profesionálneho návratu slovenských vedeckých pracovníkov (vrátane doktorandov a post doktorandov) pôsobiacich v zahraničí na vysoké školy a výskumné pracoviská v Bratislavskom kraji
- 4.1.6 Podpora ľudských zdrojov v oblastiach so strategickým významom pre ďalší rozvoj hospodárstva a spoločnosti

Opatrenie 4.2 Prenos poznatkov a technológií získaných výskumom a vývojom do praxe v Bratislavskom kraji.

Aktivity

- 4.2.1 Zvyšovanie inovačnej kultúry v akademickej sfére v Bratislavskom kraji prostredníctvom inkubátorov
- 4.2.2 Podpora aplikovaného výskumu a vývoja v Bratislavskom kraji
- 4.2.3 Zvyšovanie kvality interného manažmentu prenosu technológií a poznatkov do praxe z prostredia akademickej sféry v Bratislavskom kraji vrátane aktivít na odstraňovanie bariér medzi výskumom a vývojom na jednej strane a spoločnosťou a hospodárstvom na druhej strane
- 4.2.4 Zvýšenie miery využívania inštitútov duševného vlastníctva pracoviskami výskumu a vývoja v akademickej sfére v Bratislavskom kraji
- 4.2.5 Vybudovanie a podpora regionálnych centier v Bratislavskom kraji

Kedže nie sú v Devíne výskumno-vývojové a vzdelávacie inštitúcie, nepovažujeme za potrebný podrobnejší popis tohto OP. Upozorňujeme však, že medzi oprávnenými prijímateľmi môžu byť za istých podmienok i subjekty súkromného sektoru. Bližšie informácie o OP Výskum a Vývoj nájdete na stránkach www.asfeu.sk a v priloženej elektronickej verzii programového manuálu OPVV.

Operačný program Vzdelávanie

Globálnym cieľom operačného programu vzdelávanie je zabezpečenie dlhodobej konkurencieschopnosti SR prostredníctvom prispôsobenia vzdelávacieho systému potrebám vedomostnej spoločnosti. Operačný program bude prostredníctvom príspevkov zo zdrojov ESF financovať formovanie a podporu ľudského kapitálu smerom k nadobudnutiu základných zručností a kľúčových kompetencií potrebných vo vedomostnej ekonomike a pre pracovný trh. OP Vzdelávanie pokrýva všetky stupne vzdelávacieho systému – základné, stredné, vysoké a ďalšie vzdelávanie.

Prioritná os 4: Zvýšenie kvality a prístupu k ďalšiemu vzdelávaniu s dôrazom na transformáciu obsahu vzdelávania smerom k rozvíjaniu kľúčových kompetencií s cieľom zabezpečiť dlhodobú konkurencieschopnosť Bratislavského kraja.

Napĺňanie hlavného cieľa sa realizuje pomocou **opatrení**:

- 4.1 Premena tradičnej školy na modernú pre Bratislavský kraj**
- 4.2 Zvyšovanie konkurencieschopnosti Bratislavského kraja prostredníctvom rozvoja vysokoškolského a ďalšieho vzdelávania**
- 4.3 Technická pomoc pre cieľ Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť**

Cieľom opatrenia 4.1 je uskutočniť obsahovú prestavbu vzdelávania na ZŠ a SŠ a s využitím inovovaných foriem a metód výučby pripraviť absolventa pre aktuálne a perspektívne potreby vedomostnej spoločnosti, ako aj pre jeho nadväzujúce vzdelávanie v systéme VŠ a ďalšieho vzdelávania.

Špecifickými cieľmi v rámci Opatrenia 4.1. je:

1. Inovovať obsah a metódy, skvalitniť výstupy vzdelávania pre potreby trhu práce vo vedomostnej spoločnosti
2. Orientovať prípravu a ďalšie vzdelávanie pedagogických zamestnancov na získavanie a rozvoj kompetencií potrebných na premenu tradičnej školy na modernú
3. Zabezpečovať inštitucionálnu kvalitu škôl a školských zariadení

Cieľom opatrenia 4.2 je zvyšovať kvalitu a prispôbovať obsah vysokoškolského vzdelávania, podporovať výskum a vývoj a rozvíjať efektívny systém CŽV a CŽP v súlade s aktuálnymi a perspektívnymi potrebami vedomostnej spoločnosti. Cieľom posilnenia výskumných, vývo-

jových a inovačných aktivít je podporiť vyvážený rozvoj a vyššiu konkurencieschopnosť bratislavského kraja.

Špecifickými cieľmi v rámci Opatrenia 4.2. je:

1. Prispôbiť vysokoškolské vzdelávanie potrebám vedomostnej spoločnosti
2. Zvýšiť kvalitu a rozvíjať ľudské zdroje vo výskume a vývoji
3. Podporiť spoluprácu medzi VŠ, organizáciami výskumu a vývoja a súkromným sektorom na národnej a medzinárodnej úrovni
4. Zvyšovať kvalitu programov a inštitúcií ďalšieho vzdelávania, vrátane vytvorenia systému kompatibility a priechodnosti medzi sektormi formálneho, neformálneho a informálneho vzdelávania a zvyšovať podiel ekonomicky aktívneho obyvateľstva participujúceho na programoch ďalšieho vzdelávania

Keďže v Devíne nie je momentálne základná škola, ktorá by bola oprávneným žiadateľom a pokrývala by potreby komunity (okrem prenajatého priestoru bývalej školy) tento OP podrobnejšie nerozpracúvame. Potrebne informácie o OPV možno čerpať zo stránok www.asfeu.sk, resp. z priloženej elektronickej verzie Programového manuálu OPV.

Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia

Cieľom operačného programu je rast zamestnanosti, sociálnej inklúzie (začleňovania) a budovanie kapacít. Vzhľadom na nízku flexibilitu a efektívnosť zamestnancov v rôznych oblastiach verejnej správy, ako aj potrebu skvalitniť tvorbu politík, budú v operačnom programe podporované aktivity smerujúce k skvalitneniu ľudského kapitálu a aktivity orientované na kvalitnú tvorbu politík.

Operačný program sa bude implementovať v 5 prioritných osiach:

- 1. Podpora rastu zamestnanosti**
- 2. Podpora sociálnej inklúzie**
- 3. Podpora zamestnanosti, sociálnej inklúzie a budovanie kapacít v BSK**
- 4. Budovanie kapacít a zlepšenie kvality verejnej správy, v ciele Konvergencia**
- 5. Technická pomoc**

V rámci prioritnej osi 3 Podpora rastu zamestnanosti a sociálnej inklúzie v Bratislavskom samosprávnom kraji sa budú implementovať nasledovné opatrenia:

Opatrenie č. 3.1 Podpora rastu zamestnanosti a zlepšenia zamestnatel'nosti s osobitným zreteľom na vzdelanostnú spoločnosť

Opatrenie č. 3.2 Podpora sociálnej inklúzie, rodovej rovnosti a zosúladenie pracovného a rodinného života v BSK

Opatrenie č. 3.3 Budovanie kapacít a zlepšenie kvality verejnej správy v BSK

Opatrenie č. 3.4 Technická pomoc pre BSK

V rámci opatrenia 3.2 budú podporované nasledovné rámcové aktivity:

Rámcové aktivity	Príklady aktivít
3.2.1 Podpora zvyšovania dostupnosti a efektivity služieb starostlivosti (sociálnych služieb a opatrení sociálno-právnej ochrany a sociálnej	<ul style="list-style-type: none"> • sociálne, výchovné a resocializačné programy pred a po prepustení mladistvého, plnoletého z rôznych typov zariadení zamerané na adaptáciu, integráciu, pracovné uplatnenie a uľahčenie vstupu na trh práce a pod. • motivačné programy k aktívnemu prístupu pri hľadaní zamestnania a k získavaniu alebo udržaniu pracovných zručností a spôsobilostí • sieťovanie služieb starostlivosti v regiónoch vrátane služieb zameraných na kontinuitu sociálnej a zdravotnej starostlivosti pri dlhodobej odkázanosti na pomoc iných

<p>kurately), ktoré zlepšujú prístup ohrozených a marginalizovaných skupín populácie na trh práce a do spoločnosti</p>	<ul style="list-style-type: none"> • nové a inovatívne programy prevencie sociálno-patologických javov (napr. aktivity nízkoprahového charakteru) • programy osamostatňovania sa (vr. získania zamestnania) mladých dospelých • rozvoj profesionálnych rodín (vr. prípravy profesionálnych rodičov)
<p>3.2.2 Aktivity zamerané na podporu komunit a služieb starostlivosti zamerané na podporu plnenia základných funkcií rodiny pre vytvorenie plnohodnotných podmienok na uplatnenie sa členov rodiny na trhu práce</p>	<ul style="list-style-type: none"> • sociálne, výchovné, poradenské a adaptačné programy cielené na rodiny pre predchádzanie a riešenie sociálneho vylúčenia a zamerané na udržateľnú integráciu rodín na trhu práce • aktivity zamerané na predchádzanie a riešenie krízových situácií rodín a rôznych skupín s cieľom zlepšenia pracovných príležitostí a ich sieťovanie
<p>3.2.3 Aktivity na prevenciu a elimináciu násillia ako bariéry pre vstup a udržanie sa na trhu práce</p>	<ul style="list-style-type: none"> • aktivity zamerané na vytvorenie systémového riešenia a komplexného prístupu a systémovú podporu prevencie a eliminácie násillia • aktivity zamerané na podporu výkonu služieb pre obeť násillia • aktivity zamerané na podporu vzniku krízových intervenčných centier a tímov • aktivity zamerané na podporu práce s páchatel'mi násillia • aktivity zamerané na prevenciu nulovej tolerancie voči násilliu a podpora informovanosti a senzibilizácie verejnosti • podpora zavádzania štandardov činností zohľadňujúcich špecifické potreby žien, rozvoj a zdokonaľovanie metodík práce • podpora vzdelávania zainteresovaných a pomáhajúcich profesií • aktivity zamerané na podporu zberu štatistických informácií a vytváranie databáz
<p>3.2.4 Aktivity zamerané na podporu komunitnej práce a na vyvolanie a podporovanie zmeny v rámci miestnych spoločenstiev</p>	<ul style="list-style-type: none"> • komunitná práca v znevýhodnených, lokalitách a marginalizovaných rómskych komunitách • aktivity na senzibilizáciu majority • programy svojpomoci miestnych spoločenstiev a podpora a rozvoj dobrovoľníctva/svojpomoci • komunitné plánovanie a komunitný rozvoj • lokálne partnerstvá a koordinácie aktivít partnerov v oblasti sociálnej inklúzie
<p>3.2.5 Podpora zvyšovania profesionality výkonu a budovanie ľudských kapacít v oblasti sociálnej inklúzie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • supervízne programy • vzdelávanie zamestnancov vykonávajúcich opatrovateľskú službu, • vzdelávanie v oblasti tvorby a strategického plánovania, realizácie a vyhodnocovania potrieb v predmetnej oblasti • aktivity zamerané na budovanie systému prehlbovania kvalifikácie v oblasti sociálnych služieb, sociálnoprávnej ochrany, sociálnej kurately a ďalších oblastí sociálnej inklúzie • vzdelávanie v oblasti problematiky násillia páchaného na ženách a deťoch • vytvorenie monitorovacieho systému pre vyhodnocovanie pokroku pri dosahovaní cieľov boja proti chudobe a sociálnej exklúzii vrátane jeho inštitucionálneho zabezpečenia • aktivity zamerané na podporu rozvoja vedy a výskumu v oblasti chudoby a sociálneho vylúčenia ako aj sociálnej inklúzie vrátane sociálnej práce
<p>3.2.6 Podpora programov zameraných na poskytovanie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • aktivity zamerané na vytváranie detašovaných pracovísk verejných služieb zamestnanosti u zamestnávateľov, ktorí chcú hromadne prepúšťať na poskytovanie informačných a poradenských služieb, odborných poradenských služieb a služieb spro-

<p>služieb zamestnanosti a vzdelávania pre zamestnancov ohrozených hromadným prepúšťaním s osobitným zreteľom na starších zamestnancov a zamestnancov s nízkym vzdelaním a na boj proti diskriminácii na pracovnom trhu</p>	<p>stredkovania zamestnania zamestnancom ohrozeným hromadným prepúšťaním</p> <ul style="list-style-type: none"> • vzdelávacie aktivity zamerané na udržanie zamestnania zamestnancov ohrozených hromadným prepúšťaním • aktivity zamerané na vzdelávanie a prípravu pre trh práce uchádzačov o zamestnanie a záujemcov o zamestnanie, ktorí stratili zamestnanie v dôsledku hromadného prepúšťania • aktivity zamerané na podporu druhošancového vzdelávania starších zamestnancov ohrozených hromadným prepúšťaním a starších osôb, ktoré boli prepustené v rámci hromadného prepúšťania v študijnom alebo učebnom odbore, ktorého absolvovanie uľahčí ich udržanie sa na trhu práce alebo návrat na trh práce • aktivity zamerané na zlepšovanie fungovania kontrolných systémov a mechanizmov na odhaľovanie diskriminácie občanov so zdravotným postihnutím a príslušníkov etnických skupín s osobitným zreteľom na odhaľovanie diskriminácie príslušníkov rómskych marginalizovaných komunít v prístupe na trh práce a v zamestnaní
<p>3.2.7 Aktivity zamerané na rozširovanie podporných služieb pre zamestnancov s rodinnými povinnosťami</p>	<ul style="list-style-type: none"> • podpora vytvárania inovatívnych foriem starostlivosti o blízke osoby • podpora sociálneho podnikania v oblasti služieb pre rodinu • podpora kooperácie samosprávy, zamestnávateľov a štátu pri zabezpečovaní služieb starostlivosti a voľno - časových aktivít a ich rozšírenie • podpora aktivít MVO pri vytváraní špecializovaných zariadení ako sú materské centrá, multifunkčné zariadenia (denné centrá) pre rodičov s rodinnými povinnosťami • podpora motivácie zamestnávateľov v záujme vytvárania flexibilných foriem pracovných miest • podpora účasti na vzdelávaní a príprave pre trh práce osôb s rodinnými povinnosťami • podpora zabezpečenia inovatívnych foriem starostlivosti o blízke osoby počas školiacich a vzdelávacích aktivít • podpora zriaďovania femkubátorov¹ • podpora poskytovania informačných a poradenských služieb • príspevok na služby starostlivosti a starostlivosť o deti zamestnancov s rodinnými povinnosťami
<p>3.2.8 Podpora uľahčenia vstupu, integrácie a udržania rodičov na trhu práce s rešpektovaním princípov rovnosti príležitostí pri prijímaní do zamestnania</p>	<ul style="list-style-type: none"> • vzdelávacie aktivity zameraných na priebežné udržiavanie aktuálnej informovanosti o zmenách v zameraní kvalifikácie rodičov počas rodičovskej dovolenky a členov rodín počas starostlivosti o ďalších závislých členov rodiny • poradenské a sprostredkovateľské aktivity zamerané zvýšenie úspešnosti vzdelávania a prípravy pre trh práce, na uľahčenie a urýchlenie vstupu na trh práce rodičov po rodičovskej dovolenke a starostov rodín po skončení starostlivosti o ďalších závislých členov rodiny, • podpora výskumu, analýzy, údajových databáz pre zosúladenia rodinného/súkromného a pracovného života • podporovanie inovatívnych riešení prorodinného sociálneho programu v podnikoch • podpora súťaže „Zamestnávateľ ústretový k rodine“ a vytvárania podmienok pre audit „Rodina a Práca“
<p>3.2.9 Podpora mechanizmov predchádzania a eliminácie rodovej nerovnosti na trhu práce</p>	<ul style="list-style-type: none"> • rozvoj systémových riešení a komplexného prístupu v súlade so stratégiou gender mainstreaming • podpora aktivít zameraných na posilnenie inštitucionálneho mechanizmu rodovej rovnosti • podpora vzdelávacích aktivít, poradenských adaptačných aktivít na scitlivovanie v problematike rodovej rovnosti • vykonávanie kontrolných aktivít na dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania • odstraňovanie diskriminačných bariér prostredníctvom vytvárania podnikových plánov rodovej rovnosti • aktivity zamerané na elimináciu rodových nerovností v odmeňovaní za vykonávanie rovnakého druhu práce

¹ Femkubátor je podnikateľský inkubátor so zameraním na ženy. Z dôvodu zvýšenia záujmu a počtu žien podnikateliek budú vytvorené podnikateľské inkubátory (tzv. femkubátory) zamerané na poradenstvo, tútorstvo a mentorovanie ako aj vytvorenie podmienok pre začatie podnikania. Budú prínosom aj pre skupiny ohrozené na trhu práce vytvorením tzv. bezpečného iniciálneho prostredia pre samostatnú zárobkovú činnosť (napr. živnostníci), ale aj pre podnikanie. Pridanou hodnotou bude aj vytvorenie pracovných miest.

	<ul style="list-style-type: none"> • aktivity zamerané na odstraňovanie rodových nerovností v prístupe na trh práce a k zamestnaniu • podpora spolupráce so sociálnymi partnermi a MVO pri podpore rodovej rovnosti a odstraňovaní rodových stereotypov • podpora zdokonaľovania systému zhromažďovania štatistických údajov, analýz, monitorovania, hodnotenia a výskumu v oblasti rodovej rovnosti
--	---

Oprávnenými žiadateľmi, ktorých spolufinancovanie je 5% sú okrem iných aj:

- obce a mestá, v súlade so zákonom SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení,
- inštitúcie verejnej správy, verejné organizácie, univerzity a vysoké školy, všetky školy, výskumné pracoviská, vzdelávacie inštitúcie,
- občianske združenie v súlade so zákonom SNR č. 83/1990 Z. z.o. združovaní občanov,
- nadácie založené v súlade so zákonom NR SR č. 34/2002 Z. z. o nadáciách,
- neinvestičné fondy, založené v súlade so zákonom NR SR č. 147/1997 Z. z. o neinvestičných fondoch,
- neziskové organizácie, založené v súlade so zákonom NR SR č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách,

Oprávnenými žiadateľmi, ktorých spolufinancovanie je v súlade so schémami štátnej pomoci a schémy de minimis:

- zamestnávateľa - fyzické alebo právnické osoby oprávnené na podnikanie v zmysle zákona SNR č. 513/1991 Z. z. v znení neskorších predpisov obchodný zákonník, alebo založené podľa zákona NRSR č.455/1991 Z. z. o živnostenskom podnikaní,
- regionálne poradenské a informačné centrá (RPIC), pokiaľ sú založené podľa zákona SNR č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník,
- podnikateľské informačné centrá (BIC) pokiaľ sú založené podľa zákona SNR č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník,
- neštátne subjekty poskytujúce sociálne služby a vykonávajúce opatrenia sociálnoprávnej ochrany detí a a sociálnej kurately a neštátne subjekty, poskytujúce zdravotnícke služby – Zákon NR SR č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci v znení neskorších predpisov,
- partnerstvá.

Opatrenie č. 3.3 Budovanie kapacít a zlepšenie kvality verejnej správy v BSK.

Prijímateľom pre národné projekty bude Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny a iné inštitúcie. Dopytovo orientované projekty budú implementované prostredníctvom SORO - Sociálnej implementačnej agentúry, na základe Splnomocnenia o delegovaní právomocí Riadiaceho orgánu.

Cieľom opatrenia 3.3 je zvyšovanie kvality ľudských zdrojov a ich riadenia v oblasti verejnej správy a mimovládnych neziskových organizácií.

Rámcové aktivity	Príklady aktivít
3.3.1 Podpora rozvoja ľudských zdrojov a zlepšenia kvality služieb poskytovaných verejnou správou	<ul style="list-style-type: none"> • identifikácie školiacich potrieb a príležitostí v oblasti rozvoja verejnej správy, verejnej politiky a budovania partnerstiev • investície do skvalitnenia kapacity ľudských zdrojov (workshopy, tréningy, stáže, štipendiá zamerané na rozvoj ľudských zdrojov a pod.) • budovanie partnerstiev s inými sektormi a inštitúciami na regionálnej a lokálnej úrovni, pripravenosti pre organizačné zmeny, podporu pre otvorený systém verejných inštitúcií (učiace sa organizácie), vytváranie akčných plánov a pod • podpora aktivít zameraných na skvalitnenie všetkých foriem sociálneho dialógu

3.3.2 Podpora rozvoja ľudských zdrojov a zlepšenia kvality služieb poskytovaných neziskovými organizáciami	<ul style="list-style-type: none"> • investície do skvalitnenia kapacity ľudských zdrojov neziskových organizácií (workshopy, tréningy, stáže, štipendia zamerané na rozvoj ľudských zdrojov a pod.) • investície do podpory sietí neziskových organizácií (posilnenie budovania znalostí, prenosu a výmeny skúseností a vnútroštátne a medzinárodné sieťovania medzi neziskovými organizáciami) • rozvoj mechanizmov zameraných na zlepšenie tvorby a implementácie verejných politík a obhajobu verejných záujmov, mapovanie a monitoringu procesov verejnej politiky • budovanie partnerstiev na regionálnej a lokálnej úrovni
3.3.3 Získavanie, šírenie a rozvoj poznatkov o zamestnanosti, sociálnom vylúčení, chudobe a sociálnych službách v priamej spojitosti s praktickým využitím poznatkov	<ul style="list-style-type: none"> • podpora rozvoja vedy a výskumu v oblasti zamestnanosti, nezamestnanosti, chudoby a sociálneho vylúčenia ako aj sociálnej inklúzie vrátane sociálnej práce • podpora vytvorenia monitorovacieho systému pre vyhodnocovanie pokroku pri dosahovaní cieľov ako aj efektov a dopadov politík v oblasti zamestnanosti, politiky trhu práce, boja proti chudobe a sociálnej exklúzii vrátane jeho inštitucionálneho zabezpečenia • podpora národného štatistického systému, skvalitnenia výberových zisťovaní, štatistického výkazníctva a súhrnného spracovania informácií • podpora zavádzania príkladov zahraničnej dobrej praxe na slovenské podmienky
3.3.4 Vykonávanie komplexných auditov pred zavedením systému riadenia kvality	<ul style="list-style-type: none"> • podpora aktivít zameraných na tvorbu zadávacích podmienok pri vykonaní procesného, organizačného a personálneho auditu • podpora výberu auditorskej firmy na výkon procesného, organizačného a personálneho auditu • podpora aktivít zameraných na vypracovanie procesnej mapy organizácie • poradenstvo pri optimalizácii procesov organizácie
3.3.5 Výber systému riadenia kvality v podmienkach organizácie	<ul style="list-style-type: none"> • podpora aktivít zameraných na výber vhodného systému riadenia kvality (EFQM, CAF, alebo ISO) pre dotknutú organizáciu • podpora aktivít zameraných na výber iných ucelených systémov (ECDL, EMDL, ITIL) • podpora vzdelávania zamestnancov o systémoch riadenia kvality • podpora tvorby akčných plánov na zlepšenie činnosti organizácie
3.3.6 Zavedenie a aplikovanie systému riadenia kvality	<ul style="list-style-type: none"> • podpora aktivít zameraných na organizovanie zavedenia systémov riadenia kvality (napr. organizovanie workshopov, vypracovanie dotazníkov atď.) • podpora poradenstva a konzultačnej činnosti pri zavedení systémov riadenia kvality (napr. podpora pri písaní sebahodnotiacich správ atď.) • podpora poradenstva a konzultačnej činnosti pri aplikovaní systémov riadenia kvality a obnovovaní platnosti certifikátov • podpora zavedenia systémov riadenia kvality do vnútorných noriem organizácie

Spolufinancovanie prijímateľa je vo výške 5%.Oprávenými žiadateľmi sú okrem iných:

- obce a mestá, v súlade so zákonom SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení,
- inštitúcie verejnej správy, verejné organizácie, univerzity a vysoké školy, všetky školy, výskumné pracoviská, vzdelávacie inštitúcie,
- občianske združenia v súlade so zákonom SNR č. 83/1990 Z. z. o združovaní občanov,
- nadácie založené v súlade so zákonom NR SR č. 34/2002 Z. z. o nadáciách,
- neinvestičné fondy, založené v súlade so zákonom NR SR č. 147/1997 Z. z. o neinvestičných fondoch,
- neziskové organizácie, založené v súlade so zákonom NR SR č. 213/1997 Z. z. o neziskových organizáciách,
- záujmové združenie právnických osôb založené v súlade s §20f -20i a nasl. Občianskeho zákonníka

RO OPZaSI je MPSVR, všetky detaily a výzvy sú na stránke www.esf.gov.sk

V rámci tohto operačného programu existuje rad aktivít, ktoré môžu byť inšpiratívne najmä pre neziskové organizácie. Niekoľko možných sme zvýraznili v texte sivým podkladom. Priesktor teda vidíme predovšetkým pre neziskové organizácie, sídlia v Devíne.

Operačný program Životné prostredie

Operačný program je zameraný na zlepšenie stavu životného prostredia a racionálneho využívania zdrojov prostredníctvom dobudovania a skvalitnenia environmentálnej infraštruktúry SR v zmysle predpisov EÚ a SR a na posilnenie environmentálnej zložky trvalo udržateľného rozvoja.

Prioritná os č. 1 Integrovaná ochrana a racionálne využívanie vôd

Operačný cieľ č. 1.1: Zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou z verejných vodovodov

Aktivity:

I. skupina: Výstavba a rozšírenie obecných verejných vodovodov² len v prípadoch súbežnej výstavby verejnej kanalizácie (t.j. v jednej ryhe) podľa skupiny oprávnených aktivít operačného cieľa 1.2 „Odvádzanie a čistenie komunálnych odpadových vôd v zmysle záväzkov SR voči EÚ“

II. skupina: Dobudovanie, rozšírenie resp. zvýšenie kapacity vybudovaných vodárenských sústav³ a dobudovanie verejných vodovodov v ich preukázanom⁴ bilančnom dosahu.

Oprávnení prijímatelia:

Typ prijímateľa (v súlade so Systémom finančného riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu na programové obdobie 2007 – 2013)	Presné vymedzenie oprávneného subjektu (ak relevantné)	Vymedzenie skupiny oprávnených aktivít (príp. aj typu projektov), pre ktoré je daný prijímateľ oprávnený
Sektor verejnej správy		
subjekty územnej samosprávy	obce, mestá	Skupina I, Skupina II
Súkromný sektor		
združenia miest a obcí		Skupina I, Skupina II
fyzické alebo právnické osoby oprávnené na podnikanie	fyzické a právnické osoby v súlade s § 5 ods. 1 zákona č. 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách a o zmene a doplnení zákona č. 276/2001 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach v znení neskorších predpisov a s § 2 písm. e) zákona č. 276/2001 Z. z.	Skupina I, Skupina II

Operačný cieľ 1.2. : Odvádzanie a čistenie komunálnych odpadových vôd v zmysle záväzkov SR voči EU

²Definície pojmov :

) **obecný verejný vodovod** – súbor objektov a zariadení slúžiacich verejnej potrebe, umožňujúcich hromadné zásobovanie obyvateľstva a iných odberateľov vodou;

³ **vodárenská sústava** – technicko – plánovací názov pre zdroj vody a sústavu skupinových vodovodov, prípadne oblasť vodovod, spravidla s veľkou kapacitou, zabezpečujúci zásobovanie rozsiahlej územnej oblasti pitnou vodou; **oblasť vodovod** – skupinový vodovod, alebo sústava vodovodov zásobujúcich pitnou vodou spravidla veľký počet spotrebiteľov na území presahujúcom obvykle aj rozsah okresu;

⁴ **preukázaný bilančný dosah** – preukázanie potrieb vody a zdrojov vody v rámci celej vodárenskej sústavy;

Aktivity:

A) do 31.12.2010 - podľa Národného programu SR pre vykonávanie smernice Rady 91/271/EHS, ktorý vychádza z Plánu rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie Slovenskej republiky, jednotlivých plánov rozvoja krajov, Plánu manažmentu povodí a Vodného plánu Slovenska v nasledovnom prioritnom poradí:

I. skupina: Výstavba, rozšírenie a zvýšenie kapacity stokových sietí, výstavba, rozšírenie a zvýšenie kapacity čistiarní odpadových vôd a odstraňovanie nutrientov v aglomeráciách nad 150 000 EO;

II. skupina: Výstavba, rozšírenie a zvýšenie kapacity stokových sietí, výstavba, rozšírenie a zvýšenie kapacity čistiarní odpadových vôd a odstraňovanie nutrientov v aglomeráciách od 15 000 EO do 150 000 EO;

III. skupina: Výstavba, rozšírenie a zvýšenie kapacity stokových sietí, výstavba, rozšírenie a zvýšenie kapacity čistiarní odpadových vôd a odstraňovanie nutrientov v aglomeráciách od 10 000 EO do 15 000 EO;

B) po 1.1.2011:

IV. skupina: Výstavba, rozšírenie a zvýšenie kapacity stokových sietí, výstavba, rozšírenie a zvýšenie kapacity čistiarní odpadových vôd v aglomeráciách od 2 000 EO do 10 000 EO podľa Národného programu SR pre vykonávanie smernice Rady 91/271/EHS, ktorý vychádza z Plánu rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie Slovenskej republiky a jednotlivých plánov rozvoja krajov, Plánu manažmentu povodí a Vodného plánu Slovenska;

V. skupina: Výstavba čistiarní odpadových vôd v prípadoch, keď už je dobudovaná a prevádzkovaná stoková sieť v aglomeráciách do 2 000 EO podľa Plánu rozvoja verejných vodovodov a verejných kanalizácií pre územie Slovenskej republiky, jednotlivých plánov rozvoja krajov, Plánu manažmentu povodí a Vodného plánu Slovenska;

VI. skupina: Výstavba stokovej siete v aglomeráciách do 2 000 EO v prípade projektov zameraných na realizáciu opatrení, ktoré uložili orgány štátnej vodnej správy rozhodnutím (podľa zákona č. 364/2004 o vodách a o zmene zákona SNR č.372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov) a smerujú k zamedzeniu ohrozenia kvality a kvantity podzemných vôd a povrchových vôd tak, aby nebolo ohrozené ich využívanie.

Oprávnení prijímateľa:

Typ prijímateľa (v súlade so Systémom finančného riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu na programové obdobie 2007 – 2013)	Presné vymedzenie oprávneného subjektu (ak relevantné)	Vymedzenie skupiny oprávnených aktivít (príp. aj typu projektov), pre ktoré je daný prijímateľ oprávnený
Sektor verejnej správy		
Subjekty územnej samosprávy	obce, mestá	Skupina I - VI
Súkromný sektor		
združenia miest a obcí		Skupina I - VI
fyzické alebo právnické osoby oprávnené na podnikanie	fyzické a právnické osoby v súlade s § 5 ods. 1 zákona č. 442/2002 Z. z. o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách a o zmene a doplnení zákona č. 276/2001 Z. z. o regulácii v sieťových odvetviach v znení neskorších predpisov a s § 2 písm. e) zákona č. 276/2001 Z. z.	Skupina I - VI

Prioritná os 4. Odpadové hospodárstvo

Operačný cieľ č. 4. 1. Podpora aktivít v oblasti separovaného zberu

Aktivity:

I. skupina: Zavádzanie nových a zefektívňovanie existujúcich systémov separovaného zberu komunálneho odpadu na základe vytvorenia koncepčných východísk separovaného zberu:

- A. projekty zamerané na budovanie zberných miest a dvorov (priestor, kde môžu občania odovzdávať oddelené zložky komunálnych odpadov v rámci separovaného zberu podľa § 39 ods. 3 písm. a) zákona o odpadoch),
- B. budovanie regionálnych zberných miest a dvorov na zložky komunálneho odpadu v rámci separovaného zberu,
- C. projekty zamerané na zavedenie separovaného zberu pre zložky komunálnych odpadov, pre ktoré sú obce povinné zaviesť separovaný zber od 1.1.2010 podľa § 39 ods. 14 zákona o odpadoch (papier, plasty, kovy, sklo, biologicky rozložiteľný odpad),
- D. projekty zamerané na zavedenie komplexného systému separovaného zberu biologicky rozložiteľných komunálnych odpadov,
- E. projekty regionálneho charakteru na zavedenie separovaného zberu jedlých olejov a tukov,
- F. projekty zamerané na zavedenie separovaného zberu nebezpečných zložiek komunálnych odpadov,
- G. projekty zamerané na rozšírenie existujúceho separovaného zberu komunálnych odpadov (rozšírenie počtu separovaných zložiek komunálnych odpadov, zväčšenie plošného záberu separovaného zberu komunálnych odpadov) – prioritne budú podporované projekty zamerané na separovaný zber zložiek komunálnych odpadov uvedených v § 39 ods. 14 zákona o odpadoch),
- H. projekty zamerané na zvýšenie kvalitatívnej úrovne separovaného zberu komunálnych odpadov,
- I. aktivity zamerané na zvyšovanie osvedy a propagácie v oblasti separovaného zberu komunálnych odpadov ako súčasť investičných aktivít v projekte,
- J. koncepcia separovaného zberu komunálneho odpadu v SR.

II. skupina: Dotried'ovanie vyseparovaných zložiek z komunálneho odpadu a zmesového komunálneho odpadu:

- A. projekty zamerané na zakúpenie zariadení na úpravu zložiek komunálnych odpadov (triediace linky, dotried'ovacie zariadenia, lisy, drviče),
- B. projekty zamerané na dotried'ovanie zložiek komunálneho odpadu a zmesového komunálneho odpadu,
- C. projekty regionálnych integrovaných zariadení na separáciu a dotried'ovanie zložiek komunálnych odpadov.

Oprávnení prijímatelia:

Typ prijímateľa (v súlade so Systémom finančného riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu na programové obdobie 2007 – 2013)	Presné vymedzenie oprávneného subjektu (ak relevantné)	Vymedzenie skupiny oprávnených aktivít (príp. aj typu projektov), pre ktoré je daný prijímate oprávnený
Sektor verejnej správy		
subjekty ústrednej správy	Ministerstvo životného prostredia SR	Skupina I. – bod J - Koncepcia separovaného zberu komunálneho odpadu v SR
subjekty územnej samosprávy	obce alebo nimi zriadené rozpočtové alebo príspevkové organizácie	Skupina I. (s výnimkou Koncepcie separovaného zberu komunálneho odpadu v SR) Skupina II.

	vyššie územné celky alebo nimi zriadené rozpočtové alebo príspevkové organizácie	Skupina I. (s výnimkou Konceptie separovaného zberu komunálneho odpadu v SR) Skupina II.
Súkromný sektor		
združenia miest a obcí, mikroregióny		Skupina I. (s výnimkou Konceptie separovaného zberu komunálneho odpadu v SR) Skupina II.
Iné fyzické alebo právnické osoby oprávnené na podnikanie	fyzické a právnické osoby oprávnené na podnikanie	Skupina I. (s výnimkou Konceptie separovaného zberu komunálneho odpadu v SR) Skupina II.

Operačný cieľ č. 4. 2. Podpora aktivít na zhodnocovanie odpadov

Aktivity:

I. skupina: Úprava vyseparovaných zložiek odpadov pred ich zhodnotením alebo environmentálne vhodným zneškodnením

II. skupina: Zhodnocovanie odpadov vrátane ich mechanicko-biologickej alebo termickej úpravy:

- A. projekty zamerané na zhodnocovanie stavebných odpadov – prioritne budú podporované projekty zamerané na zhodnocovanie drobných stavebných odpadov (§ 6 ods. 1 zákona o odpadoch),
- B. projekty regionálneho charakteru zamerané na komplexné riešenie zhodnocovania odpadov zo šatstva (20 01 10),
- C. projekty regionálneho charakteru zamerané na komplexné riešenie zhodnocovania jedlých olejov a tukov,
- D. projekty zamerané na zhodnocovanie plastov (zmesné plasty, PE, PP, LDPE, HDPE, PVC, PS a iné),
- E. projekty zamerané na zhodnocovanie obalových materiálov, pre ktoré nie sú vytvorené dostatočné spracovateľské kapacity (hliníkové obaly, viacvrstvové kombinované materiály a iné),
- F. projekty zamerané na recykláciu problematických druhov skla (autosklá, sklá z elektrozariadení a iné),
- G. projekty zamerané na výstavbu zariadení na zhodnocovanie biologicky rozložiteľných odpadov – prioritne budú podporované projekty zamerané na zhodnocovanie odpadov zo záhrad, parkov a cintorínov a kuchynského a reštauračného odpadu,
- H. projekty zamerané na výstavbu regionálnych zariadení na mechanicko-biologickú a termickú úpravu odpadov,
- I. realizačný plán nakladania s biologicky rozložiteľnými odpadmi,
- J. aktivity zamerané na zvyšovanie osvedy a propagácie v oblasti zhodnocovania odpadov (BRKO) ako súčasť investičných aktivít v projekte,
- K. projekty zamerané na zhodnocovanie odpadov vzniknutých zo spracovania starých vozidiel.

III. skupina: Zvýšenie miery recyklácie podporou nových alebo zvýšenie kvality výstupných produktov dobudovaním existujúcich BAT technológií v oblasti zhodnocovania odpadov:

- A. projekty zamerané na spracovanie odpadov z elektrických a elektronických zariadení, pre ktoré nie sú vytvorené dostatočné spracovateľské kapacity,
- B. projekty zamerané na zhodnocovanie prenosných batérií a akumulátorov za účelom dosiahnutia súladu so smernicou EP a R 2006/66/ES,
- C. projekty zamerané na zhodnocovanie opotrebovaných pneumatík,

D. projekty zamerané na zhodnocovanie odpadových olejov – prioritne budú podporované projekty zamerané na regeneráciu odpadových olejov.

IV. skupina: Podpora aktivít zameraných na energetické zhodnocovanie odpadov:

- A. projekty zamerané na výstavbu zariadení na energetické zhodnocovanie odpadov,
- B. projekty zamerané na výstavbu zariadení na energetické zhodnocovanie biologicky rozložiteľných odpadov – bioplynové a biofermentačné stanice.

Oprávnení prijímatelia:

Typ prijímateľa (v súlade so Systémom finančného riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu na programové obdobie 2007 – 2013)	Presné vymedzenie oprávneného subjektu (ak relevantné)	Vymedzenie skupiny oprávnených aktivít (príp. aj typu projektov), pre ktoré je daný prijímate oprávnený
Sektor verejnej správy		
subjekty ústrednej správy	Ministerstvo životného prostredia SR	Skupina II. - Realizačný plán nakladania s biologicky rozložiteľnými odpadmi
subjekty územnej samosprávy	obce alebo nimi zriadené rozpočtové alebo príspevkové organizácie	Skupina I. Skupina II. (s výnimkou Realizačného plánu nakladania s biologicky rozložiteľnými odpadmi) Skupina III. Skupina IV.
	vyššie územné celky alebo nimi zriadené rozpočtové alebo príspevkové organizácie	Skupina I. Skupina II. (s výnimkou Realizačného plánu nakladania s biologicky rozložiteľnými odpadmi) Skupina III. Skupina IV.
Súkromný sektor		
združenia miest a obcí, mikroregióny		Skupina I. Skupina II. (s výnimkou Realizačného plánu nakladania s biologicky rozložiteľnými odpadmi) Skupina III. Skupina IV.
Iné fyzické alebo právnické osoby oprávnené na podnikanie okrem fyzických a právnických osôb podnikajúcich v poľnohospodárskej prvovýrobe	fyzické a právnické osoby oprávnené na podnikanie	Skupina I. Skupina II. (s výnimkou Realizačného plánu nakladania s biologicky rozložiteľnými odpadmi) Skupina III. Skupina IV.

Ďalšie oblasti, kde žiadateľmi môže byť obec resp. súkromný sektor (okrem 4.5) definuje podrobne Programový manuál OPZP na s 48.

Operačný cieľ č. 4. 3. Nakladanie s nebezpečnými odpadmi spôsobom priaznivým pre životné prostredie, Operačný cieľ č. 4. 4. Riešenie problematiky environmentálnych záťaží vrátane ich odstraňovania, Operačný cieľ č. 4. 5. Uzatváranie a rekultivácia skládok odpadov v materiáli podrobne nepopisujeme, nakoľko nepredpokladáme ich aktuálnosť pre MČ Devín.

Problematiku dlhodobého riešenia zásobovania obyvateľstva pitnou vodou z verejných vodovodov, odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd v zmysle záväzkov SR voči EU, podpory aktivít v oblasti separovaného zberu a podpory aktivít na zhodnocovanie odpadov vnímame ako dôležité pre MČ Devín aj vzhľadom na očakávaný prudký nárast obyvateľstva v blízkej budúcnosti. Aktuálna je najmä situácia v rámci zhodnocovania „zelených“ odpadov

zo záhrad, verejných priestranstiev, cintorínov, parkov a pod. V prípade záujmu o likvidáciu takýchto odpadov na území MČ je treba zvážiť subjekt a koordinovať postup podľa odporúčaní MŽP SR. Všetky potrebné informácie o Operačnom programe Životné prostredie sú dostupné na www.opzp.sk a rámcové informácie v priloženom elektronickom Programovom manuáli OPZP.

Program cezhraničnej spolupráce medzi Slovenskou republikou a Rakúskom

Program cezhraničnej spolupráce medzi SR a AT podporuje rozvojové aktivity v prihraničnom regióne prostredníctvom dvoch priorít – Priorita 1. Znalostný región a ekonomická konkurencieschopnosť a Priorita 2. Dostupnosť a trvalo udržateľný rozvoj. Jednotlivé priority sú rozpracované do radu opatrení a aktivít. Subjekty uchádzajúce sa o finančnú podporu musia splniť niekoľko špecifických kritérií, ktoré sú odlišné od kritérií typických pre štandardné operačné programy a to najmä: princíp partnerstva, spoločnú prípravu, spoločnú realizáciu, spoločné financovanie a spoločný personál. Ich podrobnejší popis je na konci tejto kapitoly resp. v priloženom programovom manuáli.

Priorita 1

Znalostný región a ekonomická konkurencieschopnosť

1.1 Cezhraničná spolupráca MSP, spolupráca v oblasti výskumu, technológii a vývoja

Oblasť aktivít sa zameriava na nasledujúce cezhraničné aktivity:

- Podpora podmienok pre zlepšenie možností vytvárania, diseminácie a využitia nového know-how pre MSP
- Podpora spolupráce v oblasti technológií výskumu a vývoja, vzdelávania, designu a posilnenie inovatívnych kapacít takých organizácií, ktoré sú v týchto oblastiach aktívne
- Vytvorenie pracovných vzťahov a spolupráce medzi MSP
- Posilnenie existujúcich sietí, sietí spolupráce, štruktúr a klastrov MSP z pohľadu posilnenia regionálnych inovácií
- Posilnenie kapacít takých verejných a súkromných organizácií, ktoré sa zúčastňujú v korporátnom vzdelávacom procese oblasti inovácií
- Poradenstvo a konzultácie smerom k posilneniu využívania inovácií verejných a súkromných organizácií s cieľom posilnenia ich konkurencieschopnosti
- Rozvoj cezhraničných sietí a klastrov: aktivity, ktoré spájajú relevantné organizácie ako sú inovatívne MSP, univerzity, výskumné organizácie, inovačné centrá, centrá transferu technológií a pod. s cieľom inštitucionálneho vzdelávania a interdisciplinárnych a integrovaných prístupov rozvoja

1.2 Kultúrna spolupráca, spolupráca v cestovnom ruchu

Oblasť aktivít sa zameriava na nasledujúce cezhraničné aktivity:

- Vznik spoločných kultúrnych iniciatív, ktoré podporujú proaktívny prístup ku kultúrnej rôznorodosti, tolerancii a ktoré sa zaoberajú sociálnymi zmenami vzdelávaním, migráciou, multikulturalizmom, a akceptáciou menších a globalizáciou
- Podpora úlohy kultúry ako katalyzátora pre spoluprácu a rozvoj cestovného ruchu a rozvoja ľudských zdrojov
- Rozvoj kapacít v organizáciách kultúrneho sektora, ktoré sa zameriavajú na výmenu skúseností, transfer know-how, rozvoj poradenských služieb

- Rozvoj inovatívnych stratégií a nových produktov v oblasti cestovného ruchu ktorý reaguje na meniace sa potreby a požiadavky klientov
- Spoločný marketing destinácií cezhraničného regiónu s pohľadom na domáce a medzinárodné trhy
- Rozvoj turistických a oddychových miest, ktoré zodpovedajú súčasným trendom ako sú cyklotrasy, jazda na koni, na kanoe, alebo projekty s cieľom valorizácie kultúrneho dedičstva – tieto môžu mať aj investičný charakter v prípade pilotných projektov

1.3 Vzdelávanie a kvalifikácia, integrácia trhov práce

Oblasť aktivít sa zameriava na nasledujúce cezhraničné aktivity:

- Vznik cezhraničného znalostného regiónu ako kľúčového prvku v integrujúcom sa cezhraničnom trhu práce a hospodárskych vzťahoch
- Príprava spoločných stratégií v rámci politik pracovného trhu, ktoré berú do úvahy hlavné charakteristiky cezhraničného regiónu ako napr. vysoká koncentrácia hospodárskych aktivít v hlavných mestách v kontraste s nízkou koncentráciou obyvateľstva v ostatných oblastiach, stále pretrvávajúce rozdiely v príjmoch v niektorých sektoroch a oblastiach ako aj mobilita pracovnej sily
- Monitorovanie a hodnotenie dopadu v oblasti integrácie trhov práce ako politicky senzitívna otázka ako aj prípravné stratégie na zrušenie prechodných opatrení v tejto oblasti v Rakúsku
- Posilnenie spolupráce v oblasti vzdelávania a kvalifikácií od identifikácie súčasných bariér až po vytvorenie stratégií na zrušenie bariér a vytvorenie spoločných kurikúl, nových kompetencií a profilov zamestnaní
- Spolupráca medzi inštitúciami terciárneho vzdelávania a relevantných partnerov ako sú obchodné asociácie a agentúry, obchodné únie a komory, s cieľom zlepšenia kvality vzdelania a k jeho prístupu s cieľom ekonomického rozvoja a rozvoja podnikania
- Prístupy, ktoré posilňujú princíp rovnakých príležitostí v rámci trhu práce

1.4 Sociálna dimenzia integrácie (sociálne a zdravotné služby)

Oblasť aktivít sa zameriava na nasledujúce cezhraničné aktivity:

- Rozvoj spolupráce v oblasti zdravotníctva ako aj medzi inštitúciami poskytujúcimi starostlivosť o deti, organizácie ako školy a university a iné organizácie so sociálnou agendou.
- Iniciatívy, ktoré pomáhajú pri vzniku štruktúr a organizácií s cieľom posilniť aktivity podnikateľského prostredia, lokálnych vlád, NGO sektoru a pod.
- Cezhraničné aktivity pre a realizované etnickými menšinami ako sú napr. Rómovia

Priorita 2

Dostupnosť a trvalo udržateľný rozvoj

2.1 Doprava a regionálna dostupnosť (plánovanie, organizácia dopravy a logistika).

Oblasť aktivít sa zameriava na nasledujúce cezhraničné aktivity:

- intenzifikácia hospodárskych vzťahov
- lepšie spojenie a prístup k výsledkom aktivít súvisiacich s výskumom a vývojom
- zapojenie doplnkových partnerov do sietí, zoskupení a rozvojových štruktúr

- využitie "rozširovacieho" dôsledku znalostnej ekonomiky
- transfer inovácií a know-how
- zvýšenie mobility pracovných síl
- Organizácia a harmonizácia plánovania dopravných infraštruktúr a logistiky s cieľom zlepšenia životného prostredia a zlepšenia dopravných spojení v rámci regiónu a spojenie s ostatnými členskými štátmi
- Iniciatívy ktoré majú za cieľ podporovať posilnenie hospodárskych vzťahov, transfer inovácií a know-how ako aj zvýšenie mobility pracovnej sily
- Spoločné prístupy v oblasti logistiky, ktoré smerujú k účelnému využívaniu existujúcich kapacít a využitiu nových príležitostí v hraničnom regióne
- Aktivity, ktoré sa zameriavajú na plánovanie a vybudovanie infraštruktúry ciest a mostov, železníc a lodnej dopravy ako súčasť spoločných snažení zameraných na aktivity s hraničným kontextom
- Podpora starostlivo vybraných pilotných projektov a súvisiace investície
- Postupy v Informačných a Komunikačných technológiách (ICT), ktoré využívajú efektívne technológie s cieľom zvýšenia úrovne produktivity a konkurencieschopnosti na regionálnej úrovni

2.2 Trvalo udržateľný územný rozvoj a kvalitná regionálna správa/kvalitný manažment.

Oblasť aktivít sa zameriava na nasledujúce cezhraničné aktivity:

- Podpora pre spoločné cezhraničné územné plánovanie s cieľom posilnenia integrácie miest a regiónov pozdĺž celého hraničného regiónu ako aj lepšie napojenie na urbánne centrá s periférnymi oblasťami; intenzifikácia prepojenia medzi centrami ekonomickej aktivity a obkolesujúcimi rurálnymi oblasťami posilní efektívne rozšírenie a distribúciu benefitov znalostnej ekonomiky hospodárstva
- Rozvoj trvalo udržateľných štruktúr vrátane zástupcov miest a regiónov ako aj odborníkov s cieľom formulácie a realizácie spoločného regionálneho programu
- Spolupráca, ktorá prispieva k politike integrovaného a udržateľného územného rozvoja prostredníctvom úzkeho prepojenia prístupov regulovanej politiky (územného plánovania) a inovácií a procesne orientovaných nástrojov regionálneho rozvoja s cieľom posilnenia a realizácie stratégií spravovania a riadenia
- Rozvoj atraktívnych obchodných lokalít, výskumných a technologických zariadení a inštitúcií, ktoré pomáhajú znižovať existujúce regionálne rozdiely – očakáva sa úzke prepojenie na princípy Európskeho plánu územného rozvoja

2.3 Spolupráca a spoločný manažment /spoločné riadenie chránených území.

Oblasť aktivít sa zameriava na nasledujúce cezhraničné aktivity:

- Manažment koncepcií a stratégií spravovania a riadenia zameraných na cezhraničné plánovanie zosúladenie právnych rámcov pre ochranu a udržiavanie prírodného bohatstva ako aj udržateľné a obozretné využitie prírodných zdrojov
- Hodnotenie cezhraničného dopadu na životné prostredie, najmä v chránených územiach a rozvoj spoločných prístupov na minimalizáciu neželaných dopadov
- Rozvoj systémov riadenia pre chránené územia s cieľom zabezpečiť spoločné štandardy
- Spoločný manažment, monitoring, reporting, marketing chránených území; so špeciálnou pozornosťou oblastiam siete NATURA 2000
- Rozvoj infraštruktúry životného prostredia na hodnotné prírodné bohatstvo
- Zvyšovanie verejnej mienky cez ciele kampane

- Výmena relevantných informácií a dát, porovnávacích štúdií, výmena príkladov dobrej praxe, ktoré sú efektívne
- Podpora transferu nových štandardov a nástrojov do praxe

2.4 Energetická efektívnosť a obnoviteľné zdroje energie, ochrana životného prostredia, manažment rizík.

Oblasť aktivít sa zameriava na nasledujúce cezhraničné aktivity:

- Zlepšenie energetických úspor
- Využitie pokročilých technológií zameraných na energetickú efektívnosť
- Znižovanie závislosti na tradičných zdrojoch a zvyšovanie využitia obnoviteľných energií
- Monitoring a kontrola znečistenia a stratégie na zamedzenie zlým vplyvom, ktoré ovplyvňujú vznik klimatických zmien
- Zlepšenie ochrany sídel a obchodných oblastí pred prírodnými katastrofami a harmonizácia metód a opatrení pre prevenciu rizík v cezhraničnom kontexte
- Inovatívne prístupy a pilotné stratégie vo vodnom ako aj v odpadovom hospodárstve
- S výnimkou niekoľkých vybraných pilotných projektov sa predpokladá, že realizované aktivity budú zamerané najmä na výskum, know-how transfer a spoluprácu

Princíp partnerstva

Prístup partnerstva je podporený prostredníctvom princípu vedúceho partnera. Podobne ako to bolo v prípade Iniciatív Spoločenstva Interreg B a C, musia prijímatelia v rámci Programu cezhraničnej spolupráce Slovenská republika - Rakúsko 2007-2013 formálne uzavrieť partnerstvo. Vedúci partner (Lead partner) reprezentuje celé partnerstvo navonok a jeho úloha je celková projektová koordinácia vrátane finančnej koordinácie partnerstva. Vedúci partner má tiež hlavnú zodpovednosť voči [riadiacemu orgánu](#) – magistrátu Viedeň, oddelenie MA 27. Podľa princípu vedúceho partnera každý projekt musí jednoznačne preukázať spoluprácu partnerov projektu aspoň dvoma z nasledujúcich spôsobov:

Spoločná príprava

Partneri projektu sa podieľajú na príprave projektu a prispievajú ku koncipovaniu projektu a jeho aktivít. Toto kritérium je determinované spôsobom, akým partneri spolupracujú, komunikujú a organizujú svoju prácu vo fáze prípravy projektu a konkrétnymi výsledkami spoločnej prípravy. Na preukázanie spolupráce medzi partnermi počas prípravy projektu je potrebné uviesť tento fakt v žiadosti a predložiť podpornú dokumentáciu.

Spoločná realizácia

Toto kritérium partnerstva je určené úlohou a povinnosťami partnerov pri realizácii projektu. Hodnotenie kvality spolupráce medzi partnermi projektu bude vychádzať z popisu jednotlivých etáp projektu, opis úloh a povinností jednotlivých partnerov v rámci projektu a rozpočtu podľa partnerov projektu. Rozdelenie úloh a povinností medzi partnerov projektu má odrážať ich poslanie a hlavné činnosti, poznatky, skúsenosti a kapacity.

Spoločné financovanie

Projekt spĺňa požiadavku spoločného financovania iba vtedy, ak sa všetci partneri projektu finančne podieľajú na projekte. Okrem tejto základnej požiadavky v prípade neinvestičného projektu musí byť na jednej strane hranice zabezpečené aspoň 10%-né spolufinancovanie zo strany EFRR. Rozdelenie zdrojov financovania medzi partnerov projektu má odrážať úlohy partnerov v rámci projektu a aktivity, za ktoré sú zodpovední.

Spoločný personál

Hodnotenie plnenia tohto kritéria bude založené na definícii spoločného personálu uvedenej v operačnom programe, ktorá sa vzťahuje na „osoby zamestnané v spoločných organizáciách; kde spoločné organizácie sú: založené na spoločnom právnom základe (EZÚS) alebo spoločný subjekt s účasťou partnerov minimálne 50%“. Splnenie tohto kritéria je mimoriadne ambiciózne a iba veľmi obmedzený počet projektov ho bude schopný dosiahnuť.

Oprávnenými prijímateľmi pomoci sú subjekty z verejného i súkromného sektoru. Bližšie informácie v priloženom Programovom implementačnom manuáli s. 21 a ďalej.

Program cezhraničnej spolupráce SK-AT sa predkladateľom PHSR javí ako najoptimálnejší z hľadiska možností financovania aktivít formulovaných v rámci jednotlivých strategických cieľov a priorít PHSR. Nakoľko sú oprávnenými žiadateľmi vo väčšine prípadov aj subjekty súkromného sektoru a MVO, je eliminovaný aj inštitút nútenej správy obce. Na druhej strane program predpokladá aktivizáciu uchádzačov o NFP v zmysle cezhraničnej spolupráce, t.z. nadväzovanie partnerstiev a spoločný manažment projektov. Všetky potrebné informácie a detaily k Programu cezhraničnej spolupráce SK-AT sú dostupné na www.sk-at.eu, resp. rámcové informácie v elektronickej verzii priloženého programového manuálu. Relevantné aktivity sme zvýraznili v texte modrou farbou.

Finančný mechanizmus EHP a Nórsky finančný mechanizmus

Cieľom tejto pomoci je prispieť k zmierneniu hospodárskych a sociálnych rozdielov v Európskom hospodárskom priestore prostredníctvom grantov na investičné a rozvojové projekty v nasledovných prioritných oblastiach:

- Ochrana životného prostredia
- Podpora trvalo-udržateľného rozvoja
- Zachovanie európskeho kultúrneho dedičstva
- Rozvoj ľudských zdrojov
- Zdravie a starostlivosť o deti
- Výskum
- Zavedenie schengenského acquis, posilnenie súdnictva
- Regionálna politika a cezhraničné aktivity
- Technická pomoc súvisiaca s implementáciou acquis communautaire

Čerpanie prostriedkov z finančných mechanizmov sa na Slovensku realizuje nasledovnými formami pomoci:

- **Individuálny projekt** je ekonomicky nedeliteľný súbor prác s jasne identifikovaným cieľom. Môže obsahovať jeden alebo viac podprojektov. Minimálna výška príspevku zo zdrojov finančných mechanizmov je 250 tis. EUR.
- **Blokové granty** sú fondy vytvorené s jasne definovaným účelom, z ktorých je možné poskytnúť finančnú pomoc jednotlivcom, organizáciám alebo inštitúciám. Blokované granty sú zamerané na pomoc pri implementácii projektov, pri ktorých je konečný užívateľ príliš malý na to, aby jeho projekt bol z hľadiska efektívnosti nákladov administratívne na individuálnej báze.

Okrem prioritných oblastí boli určené aj fondy, ktoré by mali slúžiť na pokrytie špecifických oblastí formou blokových grantov. Sú to nasledovné fondy:

- Fond pre mimovládne organizácie
- Fond technickej pomoci pre implementáciu finančných mechanizmov
- Fond výskumu
- Fond na podporu spolupráce medzi školami/štipendiá
- Fond počiatočného kapitálu
- Fond na modernizáciu verejného osvetlenia
- Fond na cezhraničnú spoluprácu s Ukrajinou - vytvorený len z Nórskeho finančného mechanizmu

Individuálne projekty

Oprávnenými prijímateľmi sú všetky verejné alebo súkromné organizácie a mimovládne organizácie, ktoré majú právnu subjektivitu v prijímateľských štátoch a ktoré konajú vo verejnom záujme, t. j. národné, regionálne a miestne úrady, mimovládne organizácie, inštitúcie zaoberajúce sa vzdelávaním alebo výskumom, organizácie zaoberajúce sa životným prostredím, dobrovoľné a obecné organizácie a verejno-súkromné partnerstvá sú oprávnenými navrhovateľmi projektov.

Výška grantov dosahuje:

- a) Príspevok do výšky 60%, s výnimkami zmienenými v pododsekoch b) a c), by príspevok nemal presiahnuť 60% projektových nákladov.
- b) Príspevok do výšky 85%, tam kde 15% alebo viac z projektových nákladov je spolufinancovaných zo zdrojov centrálného, regionálneho alebo miestneho rozpočtu, môže Finančný mechanizmus EHP poskytnúť príspevok pre zvyšok projektových nákladov.
- c) Príspevok do výšky a nad 85%, pre grantovú pomoc určenú na podporu aktivít mimovládnych organizácií (vrátane sociálnych partnerov), alebo na poskytnutie počiatočného kapitálu na štipendiá, môže byť miera kombinovaného príspevku z Finančného mechanizmu EHP a Nórskeho finančného mechanizmu vyššia ako je v pododsekoch a) a b) tohto článku, ale vo všeobecnosti nie vyššia ako 90%. Spravidla je vyžadované národné spolufinancovanie.

Výška požadovaných finančných prostriedkov z grantu v rámci individuálnych projektov by spravidla nemala byť menej ako € 250 000.

Blokové granty manažujú sprostredkovatelia (spravidla MVO) a vyhlasujú výzvy na predkladanie žiadostí o NFP pre konečných prijímateľov.

Podmienky varujú od prípadu k prípadu, príkladom blokového grantu je grant EMVO-TUR manažovaný nadáciou Ekopolis (viď www.ekopolis.sk)

Predkladatelia PHSR podsvietili sivou farbou v tejto kapitole oblasti, ktoré sú v súlade s prioritami a aktivitami PHSR MČ Devín. Úlohou miestnych MVO a MÚ je sledovať harmonogramy výziev predovšetkým blokových grantov, nakoľko v súčasnosti nepredpokladáme kapacitné zvládnutie individuálnych projektov. Všetky potrebné informácie sú na www.eeagrants.sk.

ZOZNAM ÚČASTNÍKOV PLÁNOVANIA

V adresári uvádzame zoznam účastníkov plánovania, ktorí sa aspoň raz zúčastnili stretnutia niektorej z pracovných komisií pre prípravu PHSR. Súčasťou adresára nie sú mená a kontakty ľudí, ktorí sa zúčastnili verejných stretnutí, prípadne ankety, ktorá bola anonymná.

Meno	Strategická oblasť
MVDr. Vojtech Baculák	2, 5
Ing. Arch. Gabriel Drobniak	1, 3, 4
Ing. Mária Hanzelová	2, 5
Zuzana Hanzlovičová	2, 5
Prof. Martin Chovan	2, 3
Zdena Janotová	6
Ing. Ignác Kolek	1
Ing. Ľubica Kolková	6
Mgr. Rastislav Kunst	4, 6
Ing. Rudolf Lachkovič	1
Mgr. Oľga Mikulášová	2, 5
Ing. Arch. Augustín Mrázik	4
Ing. Arch. Šarlota Mráziková	2, 3, 4
Pavol Murín	5
Ing. Arch. Rudolf Pályo	3
Magdaléna Rollerová	2
Ivo Schubert	1, 5

Strategická oblasť 1

Miestny ekonomický rozvoj

Strategická oblasť 2

Kvalita života, životné prostredie

Strategická oblasť 3

Kvalita prostredia - výstavba a bývanie

Strategická oblasť 4

Doprava a technická infraštruktúra

Strategická oblasť 5

Rozvoj ľudských zdrojov

Strategická oblasť 6

Efektívne riadenie a správa

PRIESKUM NÁZOROV OBYVATEĽOV

V marci 2008 pripravili spracovatelia PHSR anketu, ktorej cieľom bolo získať informácie o tom, ako vnímajú obyvatelia Devína svoju obec, ktoré oblasti považujú za kritické a ktoré hodnotia pozitívne⁵.

Anketa sa zamerala na 8 oblastí:

Životné a obytné prostredie, technická infraštruktúra
Dopravná infraštruktúra
Občianska vybavenosť a služby
Život komunity a voľnočasové aktivity
Hospodársky rozvoj
Atraktivita a imidž Devína
Samospráva Devína a komunikácia s občanmi
Aktivity občanov smerom k rozvoju MČ

Životné a obytné prostredie, technická infraštruktúra

Ako najzávažnejšie a najnaliehavejšie boli vnímané nasledovné problémy:

Vnímanie závažnosti problémov ⁶		Vnímanie naliehavosti riešenia	
<i>protipovodňová ochrana</i>	4,16	<i>protipovodňová ochrana</i>	4,35
<i>individuálna výstavba</i>	3,47	<i>odpady a skládky</i>	3,76
<i>čistota – známka</i>	3,29	<i>čistota</i>	3,61
<i>odpady a skládky</i>	3,27	<i>individuálna výstavba</i>	3,53

Kritické komentáre:

Necitlivá architektúra individuálnej výstavby, chaos v plánovaní individuálnej výstavby, úzke chodníky a parkovanie na chodníkoch (34,78%)⁷

Nedostatok kontajnerov na separovaný zber (26,09%)

Časté výpadky energie (21,74%)

Nepravidelný odvoz odpadu (17,4%)

Čierne skládky odpadu (17,4%)

Chýbajúca kanalizácia na Devínskej Kobyle, Devínskej ceste (13,05%)

Znečistenie ŽP - záhradkári a turisti (13,05%)

Znečistenie ŽP - psičkari a koniari (13,05%)

Hrozba masovej zástavby a zahusťovanie (13,05%)

⁵ Podrobné vyhodnotenie ankety je súčasťou príloh PHSR. Aj keď sa z distribuovaných dotazníkov vrátilo len cca 5 %, získané informácie sú veľmi výpovedné a korešpondujú s ďalšími analýzami a prieskumami, ktoré sme uskutočnili.

⁶ Hodnotiaci škála bola od 1 do 5 (1 - najlepšie, 5 - najhoršie)

⁷ Čísla v zátvorkách označujú percentuálny podiel z počtu odovzdaných anketových lístkov. Negatíva sú zoradené zostupne – od najčastejšie sa objavujúcich po najmenej frekventované.

Pozitívne hodnotenie sa objavilo v nasledovných oblastiach:

- *Príroda (56,52%)*
- *Pokojné prostredie (43,48%)*
- *Hrad (13,05%)*
- *Výhodná poloha centrum - príroda (13,05%)*
- *Telekomunikácie (1,56)*
- *Plyn (1,68)*
- *Vodovod (1,71)*
- *Ovzdušie (1,83)*

Dopravná infraštruktúra

Ako najzávažnejšie a najnaliehavejšie boli vnímané nasledovné problémy:

Vnímanie závažnosti problémov		Vnímanie naliehavosti riešenia	
<i>statická doprava / parkovanie</i>	4,05	<i>stav ciest</i>	4,30
<i>pešia doprava a chodníky</i>	3,94	<i>pešia doprava a chodníky</i>	4,19
<i>stav ciest</i>	3,91	<i>statická doprava / parkovanie</i>	4,11
<i>cyklodoprava</i>	3,41	<i>cyklodoprava</i>	3,83

Kritické komentáre:

Parkovací chaos najmä na Kremel'skej ulici, chodníkoch a na ceste do Devínskej Novej Vsi (60,87%)

Stav ciest – najmä III., IV. triedy (34,78%)

Nedodržiavanie rýchlosti, najmä na Kremel'skej ulici (34,78%)

Hustota dopravy do centra (26,09%)

Chýbajúca cyklotrasa do centra BA (26,09%)

Preplnené autobusy do centra v špičke - kapacita (21,74%)

Prejazd nákladnej dopravy (21,74%)

Znečistenie ciest pri kameňolome (21,74%)

Nasmerovať lodnú dopravu v prospech CR a MHD (17,4%)

V oblasti **Dopravná infraštruktúra** bola najpozitívnejšie hodnotená *lodná doprava* (2,50), všetky ostatné položky boli hodnotené známkou 3 a horšie. V tejto oblasti neboli zaznamenané žiadne pozitíva.

Občianska vybavenosť a služby

Ako najzávažnejšie a najnaliehavejšie boli vnímané nasledovné problémy:

Vnímanie závažnosti problémov		Vnímanie naliehavosti riešenia	
1. obchody	4,75	1. obchody	4,50
2. služby	4,38	2. služby	4,27
3. lekár	3,89	3. lekár	3,94
4. školy	3,46	4. starostlivosť o seniorov a handicapovaných	3,38

Kritické komentáre:

- Málo obchodov a služieb (43,48%)
- Chýba zdravotné stredisko, praktický lekár (39,13%)
- Chýba ZŠ – aspoň I. stupeň (17,40%)

V oblasti **Občianska vybavenosť a služby** bola najpozitívnejšie hodnotená *kultúra* (2,40); všetky ostatné položky boli hodnotené známku 3 a horšie.

Pozitívne hodnotenie:

- Konečne kino (8,70%)
- Výborná knižnica (4,35%)

Život komunity a voľnočasové aktivity

Ako najzávažnejšie a najnaliehavejšie boli vnímané nasledovné problémy:

Vnímanie závažnosti problémov		Vnímanie naliehavosti riešenia	
1. vzťah obyvateľov, turistov a záhradkárov	3,80	cyklotrasy	3,17
2. športoviská a rekreačné zóny	3,24	športoviská a rekreačné zóny	3,12
3. oddychové zóny	3,00	vzťah obyvateľov, turistov a záhradkárov / oddychové zóny / bezpečnosť	3,00
4. bezpečnosť – známka	2,75		

Kritické komentáre:

- Zlý prístup cyklotrasou z centra Bratislavy do Devína (26,09%)
- Chýbajú ihriská pre deti (17,40%)
- Málo a zlý stav športovísk (17,40%)
- Málo policajtov (13,05%)
- Neexistujúce, respektíve zanedbané oddychové zóny (13,05%)

Najpozitívnejšie boli hodnotené nasledovné veci:

- *Hrad Devín (1,80)*
- *Spoločné podujatia (2,06)*
- *Turistické trasy (2,32)*
- *Cyklotrasy (2,64)*

Všetky ostatné položky boli hodnotené známkou 3 a horšie.

Pozitívne hodnotenia:

1. *Šarkaniáda a detské vystúpenia (26,09%)*
2. *Kino (21,74%)*
3. *Divadlo (21,74%)*
4. *Hody (21,74%)*
5. *Vinobranie (17,40%)*
6. *Devínsky stravec (13,05%)*
7. *Ples (13,05%)*

Hospodársky rozvoj

„Na akú oblasť HR by sa **mal** zamerať Devín v budúcnosti:

- *História (47,82%)*
- *Prírodné danosti (43,48%)*
- *Kultúra (43,48%)*
- *Rozvoj CR (39,13%)*
- *Rekreácia a šport (13,05%)*

„Na akú oblasť HR by sa **nemal** zamerať Devín v budúcnosti?“

Na veľkokapacitnú priemyselnú výrobu (39,13%)

Na hromadnú výstavbu (30,43%)

Na veľkoplošné projekty v podnikaní (13,05%)

Atraktivita a imidž Devína

„Čo je podľa Vás najprítlačivejšou črtou Devína?“

- *História (13,05%)*
- *Charakter miesta (39,13%)*
- *Príroda (65,22%)*
- *Pamiatky (69,56%)*

„Čo je na Devíne najmenej prítlačivé?“

Cesty (30,43%)

Schátrané domy a dvory a verejné priestranstvá (17,40%)

Služby (13,05%)

Neporiadok (13,05%)

Statická doprava (13,05%)

„Čo konkrétne by návštevníci mali v Devíne nájsť a zatiaľ im to neposkytuje?“

- *Reštauračné služby (43,48%)*
- Info systém a tabule v rámci obce (17,40%)*
- Športové a rekreačné vyžitie (13,05%)*
- Kultúrne vyžitie a zábava (13,05%)*

Samospráva Devína a komunikácia s občanmi

„Čo oceňujete na činnosti samosprávy?“:

U starostky:

- *Ústretovosť (21,74%)*
- *Snaha komunikovať (13,05%)*

U poslancov: Prístup k občanom (13,05%)

U pracovníkov obecného úradu: Ochota (43,48%)

Ako by mohla samospráva lepšie spolupracovať s občanmi?“

- *Nedostatok verejných zhromaždení (21,74%)*
- *Nedostatok verejných rokovaní (17,40%)*

„Ktorý z informačných kanálov vnímate ako najefektívnejší?“

- *Slabé web-infomácie a úroveň web stránky (13,05%)*

„Ktorý z informačných kanálov vnímate ako najefektívnejší?“

- *Devínčan (73,91%)*
- *Osobný kontakt (30,43%)*
- *Vývesky (26,09%)*
- *Internet (13,05%)*

Zhrnutie

- V oblasti **životného a obytného prostredia a technickej infraštruktúry** sú najpálčivejšími problémami protipovodňová ochrana, charakter individuálnej výstavby, čistota prostredia, odpady a skládky.
- V oblasti **dopravnej infraštruktúry** sú to statická doprava, pešia doprava, stav ciest a cyklodoprava.
- V oblasti **občianskej vybavenosti** sú to (nedostatočne zabezpečené) obchody, služby, lekárska starostlivosť, školy a starostlivosť o seniorov a handicapovaných.
- V oblasti **života komunity a voľnočasových aktivít** sú to vzťahy rezidentov, turistov a záhradkárov, športoviská, rekreačné zóny, oddychové zóny a bezpečnosť.
- V oblasti **hospodárskeho rozvoja, atraktivity a imidžu Devína** prevažujú jednoznačne názory spájajúce budúcnosť Devína so zachovaním vidieckeho charakteru prostredia, s akcentovaním prírodných, historických a rekreačných daností a tradícií. Tento rozpor – negatívne vnímanie vzťahu rezidentov a turistov na jednej strane a spájanie budúcnosti s rekreačno-oddychovými perspektívami, bude potrebné vyriešiť v rozvojových zámeroch PHSR.

Anketa prináša aj informácie o pozitívne vnímaných oblastiach života v MČ Devín. Kladný ohlas majú tradičné podujatia a voľnočasové aktivity usporadúvané MÚ a OZ, rovnako pozitívne pôsobia aj výsledky hodnotenia práce samosprávy.

PRIESKUM NÁZOROV NÁVŠTEVNÍKOV DEVÍNA

V októbri 2008 uskutočnili spracovatelia PHSR prieskum medzi návštevníkmi Devína (na vzorke 180 respondentov), ktorého cieľom bolo zistiť, ako vidia Devín jeho návštevníci, čo sa im na ňom páči, čo nepáči a čo im chýba. Výstupy z tohto prieskumu priniesli jednoznačné odkazy smerom k formulovaniu produktu CR i k nevyhnutným infraštruktúrnym a supraštruktúrnym zmenám v sídle.

Páči sa mi:	
Príroda	29
Pokojné prostredie na prechádzky a relax	23
Hrad	21
Cyklochodník + korčuliarske trasy	14
Čisté a upravené prostredie na promenáde	12
Sútok riek (Dunaj, Morava)	11
Zeleň	7
Bezpečný priestor pre deti	5
Areál s koňmi	4
Poloha blízko centra	4
Občerstvenie	3
Možnosť rybárstva / Reštaurácia s rybami	2
Nový hotel / Športové vyžitie / Prechádzky s kočičkami / Lacné služby – bufet / Priestor pre psov / Krčma / Outdoor galéria / Informačné tabule / Prijemní ľudia	Po 1 hlase

Nepáči sa mi:	
Zanedbaná zeleň, nekultivovaný priestor pri vode	16
Amfiteáter	11
Odpadky	6
Nerekonštruované stavby a verejné priestory v obci / Množstvo ľudí / Nebezpečie pre chodcov na promenáde / Komáre / Vysychajúci vodný priestor pod hradom / Kvalita a kapacita občerstvenia	Po 3 hlasoch
Prístup k vode	2
Nevhodné novostavby / Vstupné na hrad / Zlé označenie cyklotrasy a pešej zóny na promenáde / Množstvo psov / Rakúska sieť	Po 1 hlase

Chýba mi:	
Hygienické zariadenia -WC	15
Lavičky na promenáde a na chodníku pri Morave	13
Informačný a interpretačný systém /SK,E,G/	11
Detské ihriská	10
Kultúrne a poznávacie podujatia cez víkend	10
Dostatok smetných košov	5
Väčší parkovací priestor	4
Výstavy Outdoor / Častejšie spoje cez víkend / Občerstvenie na promenáde / Piknik zóny	Po 3 hlasoch
Služby (nešpecifikované) / cukráreň a zmrzlina / lodné spojenie / lodičky na Morave	Po 2 hlasoch
Cyklochodník do Devína / športoviská / koše na psie exkrementy / pláž / požičov-	Po 1

Ľudia jednoznačne vnímajú pozitívne prírodu, sútok riek Dunaja a Moravy, hrad, pokojné prostredie na prechádzky a relax, cyklochodník a korčuliarske trasy, čisté a upravené prostredie na promenáde. **Nepáči sa im** zanedbaná zeleň a neprístupný amfiteáter a **chýba im** to, čo robí prostredie príjemnejším a zaujímavejším - toalety, lavičky, informačný a interpretačný systém, detské ihriská či podujatia cez víkend, ktoré by prispeli k atraktivite diania. Aj keď niektoré veci jednoznačne prevažujú, zaujímavé a výpovedné su aj menej početné odpovede.

Pre zaujímavosť prikladáme najčastejšie otázky, ktoré zozbieral od návštevníkov Devína prevádzkovateľ infostánku na nábreží (BICYBA), ktorý konštatoval, že najväčším problémom je chýbajúci informačný systém:

- *Kde je vstup do hradu? (otázka ľudí idúcich od prístavu aj od parkoviska)*
- *Kam vedie táto cesta? Dostanem sa po nej na zastávku MHD? (otázka ľudí idúcich po nábreží od parkoviska)*
- *Kde je prístav? Kedy ide lod? Ide aj do Hainburgu? Kde sa kupujú lístky na lod?*
- *Kde je WC? (na túto otázku sa dosť ťažko odpovedalo...;-)*
- *Máte turistickú známku Devína?*

ANKETA O DEVÍNE OČAMI OBYVATEĽOV A NÁVŠTEVNÍKOV

Anketa prebehla v mesiaci november až 5. december 2004 na vzorke 37 (z celkového počtu 884) obyvateľov Devína a 14 návštevníkov Devína, obyvateľov Bratislavy. Výskum, napriek tomu, že nie je reprezentatívny ani na jednej vzorke, má veľkú výpovednú hodnotu. V prípade vzorky respondentov z Devína sa podarilo zachovať pomerné zastúpenie odpovedí približne rovnako podľa pohlavia (mierne prevažovali ženy (27 oproti 22 mužom), podľa veku (boli zastúpené osoby vo všetkých vekových kategóriách od 18 rokov s výraznejším zastúpením generácie 36-45 ročných (viac ako tretina vzorky), ktorá má najväčší ekonomický potenciál a spoločenský vplyv na možnosti formovať verejný život v mestskej časti). Väčšina respondentov (28) žije v Devíne viac ako 6 rokov, teda majú dostatočnú znalosť prostredia a vytvorený dostatočne hlboký vzťah k sídlu, aby mohli byť ich výpovede považované za dostatočne kompetentné. Taktiež sa podarilo zbierať informácie obyvateľov žijúcich v 11 častiach (uliciach mestskej časti), teda priestorovo vzorka pokrýva veľkú časť územia mestskej časti. Možno konštatovať na základe počtu domácností v Devíne, že v ankete sa vyjadrilo viac ako 10% zo všetkých domácností v Devíne.

Problémom pri vyhodnocovaní ankety spôsobuje spôsob získavanie názorov obyvateľov Devína. Nešlo totiž o štandardné použitie anketárov ani o cielené oslovenie vytypovaných respondentov poštou alebo telefonicky, ale oslovení boli miestnym mesačníkom Devínčan a inými neformálnymi kanálmi. Nízka návratnosť nebola spôsobená nezaujmom verejnosti o situáciu v obci, ako by sa mohlo zdať, ani o neznalosť výskumu zo strany obyvateľov, ale vo veľkej miere šlo o vedomé bojkotovanie akcie, čo sa podarilo zistiť dodatočným použitím školenej anketárky. Mlčanie je možné tiež považovať za vyjadrenie svojho vzťahu predovšetkým voči miestnemu zastupiteľstvu a vedeniu obce. Anketu totiž veľa miestnych považovalo za organizovanú vedením obce a preto sa ju rozhodli bojkotovať. Uverejnenie v miestnom mesačníku a všeobecná znalosť ankety zo strany obyvateľov nevedla k zvýšeniu návratnosti dotazníkov, ale naopak k posilňovaniu negatívnych postojov voči ankete, čo sa prejavilo pri dodatočnom zbere výpovedí anketárkou, keď bola niekoľkokrát verbálne obvinená z manipulácie. Výsledok naznačuje, že v obci je prítomný strach z krokov vedenia obce, teda z presadzovania záujmov jednej skupiny napriek záujmom iných občanov. Napriek malej návratnosti dodatočné využitie anketárky ukazuje na chybu pri zbere dát, totiž že v prostredí s nefungujúcou vertikálnou komunikáciou medzi vedením obce so svojimi obyvateľmi je využitie a propagácia akejkoľvek akcie miestnymi médiami riadenými neobľúbenou samosprávou kontraproduktívna. V svojich dôsledkoch takýto postup zabraňuje dosiahnúť zamýšľané ciele. Použitie školeného anketára však dokáže odhaliť vzťahy a nálady, ktoré v neštandardizovanom dotazníku nie sú jednoznačne zachytiteľné. Dôležitým zistením výskumu je teda napriek pomerne nízkej návratnosti zistenie, že oficiálna reprezentácia miestnej časti nie je očami veľkej (skutočná veľkosť však nie je týmto postupom ľahko odhaliteľná) časti populácie vnímaná výrazne negatívne, bez akejkoľvek dôvery, ba až s odporom. Na základe reakcií voči anketárke možno konštatovať, že v ľuďoch sa postupne kumuluje vo vzťahu k vedeniu Devína zlosť. Na podrobnejšiu analýzu klímy v lokálnom spoločenstve by bolo nutné urobiť samostatnú štúdiu.

Pri vyhodnocovaní údajov za návštevníkov Devína (Bratislavčanov) je nutné brať do úvahy, že nejde o žiadnu formu reprezentativity, napriek tomu majú odpovede návštevníkov vysokú hodnotu, pretože ide najmä o ľudí s vyšším vzdelaním, aktívnym a intenzívnym vzťahom k Devínu, ekologickým povedomím a šetrnejším vzťahom k prírode a životnému prostrediu.

Ide o reprezentantov skupiny ľudí, ktorí sú vo väčšine prípadov ochotní pomôcť rôznymi spôsobmi – od konzultácii cez fyzickú výpomoc až k finančnej pomoci.

Na jednotlivé otázky odpovedali respondenti nasledovne:

Na otázku, **čo je v Devíne najhodnotnejšie** respondenti používali 4 kategórie odpovedí:

- A. Najčastejšie boli spomínané historické a symbolické objekty v obci, spolu sa takéto odpovede vyskytli 47x. Šlo o zmienky hradu (34x), kostola (7x), ale tiež bola spomínaná kúria a kaštieľ.
- B. Na druhom mieste boli spomínané prírodné prostredie obce (37x), kde sa najčastejšie objavovali zmienky o prírode (13x), o Devínskej Kobyle (11x), riekach Dunaj a Morava (11x)
- C. Často krát boli ako kvality obce spomínané špecifické priestory v Devíne, jeho Genius Loci (17x) – vidiecka atmosféra (7x), Slovanské nábrevie (4x) a tiež námestie a pôvodná štruktúra zástavby.
- D. Spomínaná bola ako hodnotná infraštruktúra pre obyvateľov a možnosti tráviť voľný čas (11x) – tu boli spomínané kultúrny dom, pošta, reštaurácia, amfiteáter a hrádza popri Morave.

Z odpovedí je zrejmé, že na obci jej obyvatelia najviac oceňujú symbolickú hodnotu Devína spojenú s minulosťou, v podstate chýbali akékoľvek výsledky činnosti súčasníkov, okrem zopár zmienok o kultúrnom dome a pošte. Obyvatelia Devína sa na svoju obec pozerajú najmä očami turistov, bežných marketingových klišé, bez špecifických osobných väzieb na priestor. Neboli spomínané vôbec žiadne možnosti na aktívne možnosti trávenia voľného času, ktoré by sa na základe skúsenosti stali zdrojom spomienok na pekné zážitky pri spoločnom športovaní, hrách alebo zábavách, čo je zdrojom živej kolektívnej pamäti každého sídla.

Na druhú otázku aké **priestory, služby, udalosti vám v Devíne najviac chýbajú – nové alebo také, čo už zanikli, ale stojí za to ich oživiť** odpovedali respondenti v 6 základných okruhoch výpovedí:

- A. Služby pre každodenný život (34x) – bankomat (8x), lekárň (7x), praktickí lekári (3x), dobrý obchod, služby, častejšie spoje MHD, pekárň, čistenie šatstva, kvetinárstvo, zeleninový trh, dlhšie otvorená pošta a obecný úrad, obchodno-spoločenské centrum, verejné WC, zastávka autobusu pri cintoríne, odpadkové koše.
- B. Možnosti športového vyžitia (18x) – športové priestory (7x), kolkárň (3), posilovňa, biliard a mini-golf, plavárň, futbalové ihrisko, ping-pong.
- C. Kultúra (17x) – kultúrne podujatia(9), prírodný amfiteáter (6x), klub mládeže, koncerty.
- D. Lepšie fungovanie samosprávy (14x) – informačné tabule a infosystém, dobrý starosta, ticho v uliciach od premávky, regulácia výstavby, upravené verejné priestory. Dobrý územný plán, úcta medzi ľuďmi a ekonomické využitie plochy.
- E. Kaviarenské, pohostinské služby a atrakcie pre turistov (14) – krčma pod hradom, čajovňa, kaviareň, cukráreň, lacnejšia reštaurácia, vinárničky, vláčik, košiar, osobný prístav, pláž na Dunaji, obchody so suvenírmi, odstavné parkoviská.
- F. Starostlivosť o obecné komunikácie a cyklotrasa do Bratislavy (9x).

Z týchto požiadaviek iba niektoré boli špecifickými želaniami „nedevíňčanov“ – altánky, požičovňa lodiek na Moravu, krčma pod hradom, vinárničky, vláčik, cyklotrasa, verejné WC a regulácia výstavby. Možno konštatovať, že v Devíne chýbajú bežné služby na uspokojovanie základných potrieb každodenného života a ich pluralita. Podľa výpovedí vzniká obraz sídla, ktoré plní iba **rezidenčnú funkciu**.

Pri tretej otázke „**Ked' máte chuť príjemne tráviť voľný čas, v akom prostredí sa cítite najlepšie** „ uvádzali Devíňčania predovšetkým priestory svojho rodinného doma a záh-

radu pri dome a blízke okolie v okolí obce Devín (po 20 respondentov). Veľa respondentov (menej ako polovica) ešte uviedla aj prechádzky po Devíne. Rovnaký počet sa však vyjadril voči prechádzkam po obci negatívne. Výrazne negatívne sa respondenti stavali voči priestorom zelene v obci (až 32 z respondentov) a voči reštauráciám alebo pohostinstvám v obci (30). Nikto z oslovených nemá príjemné miesto na oddych mimo Devína a jeho okolia, dá sa teda povedať, že uspokojovanie potrieb relaxu obmedzujú Devínčania na svoju obec. Tieto odpovede posilňujú výpovednú hodnotu odpovedí na predchádzajúcu otázku, totiž, že v obci v podstate nie sú možnosti na spoločné príjemné prežitie voľného času, ľudia si preto menia svoje domovy na takéto priestory, alebo využívajú prírodný potenciál regiónu, na ktorom však ľudská snaha nemá žiadny podiel.

Na štvrtú otázku, ktoré **tri miesta (ulice alebo verejne priestranstvá), by ste chceli, aby sa v Devíne „vynovili“ – zrekonštruovali, zatraktívnil, zlepšili** sa najčastejšie objavovali názvy ulíc na ktorých respondenti sami žili, ale aj miesta, ktoré sú symbolickým a spoločným priestorom Devínčanov – Slovanské nábrežie (19x), Muránska ul. (11x), Kozičova ul. (10x), amfiteáter (7x), Kremel'ská, Hradná (po 5x) ale aj ďalšie priestory – parkovisko pod hradom, Hutnícka ulica, Brigádnická ul., reštaurácia nad Moravou, bývalá kolkáreň, námestie, okolie hradu, okolie kostola, cyklistická trasa od Riviéry, dom kultúry, pred „Srňčíkom“, pomník, škôlka. Podľa údajov anketárky a vyhodnocovateľky ankety: 18 respondentov- obyvateľov /t.j. skoro polovica/ uviedlo v otázke č. 4 (aké ulice treba vynoviť) aj ulicu, na ktorej bývajú.

Pri piatej otázke o frekvencii návštev niektorých miest v Devíne je vidieť, že najčastejšie sú domácimi obyvateľmi navštevované – námestie (viackrát do týždňa alebo denne cezeň prejde viac ako polovica opýtaných – 21), Hradná ulica (18 respondentov a parkovisko pod hradom (12 respondentov). Ako často navštevované bola uvádzaná aj oblasť pri Pohostinstve u Srňčíka, no jeden z hlavných dôvodov je, že je tam zastávka MHD. Ako zistila anketárka „v otázke č. 5.3. dochádza ku falošnej korelácii, keďže ma respondenti – obyvatelia upozornili, že keďže v lokalite „U Srňčíka“ je jediná autobusová zastávka, chodia tam skôr nedobrovoľne (resp. keby boli zastavky aj inde, nechodili by vôbec do tejto nepeknej oblasti)“. Z oblastí, ktoré domáci najzriedkavejšie navštevujú boli spomínané najmä svahy Devínskej Kobyly (až 21 respondentov sa vyjadrilo, že na ňu chodí menej ako 1x mesačne), ďalej priestor v okolí Pohostinstva u Srňčíka (14 respondentov) a niva rieky Moravy (13 respondentov). Raz do týždňa chodia domáci do oblasti Slovenského nábrežia od sútoku Dunaja a Moravy popri reštaurácii Istia a Reštaurácie U zlého námorníka (14 až 10 respondentov). Táto časť podľa týchto údajov čiastočne plní pre domácich úlohu korza. Z návštevníkov sa ako o mieste svojich návštev vyjadrovali najčastejšie o severnej časti Slovenského nábrežia pri sútoku Dunaja a Moravy (aspoň raz do mesiaca a častejšie tam chodí 12 zo 14 oslovených), parkovisko pod hradom (11 z návštevníkov) a námestie (9). Najmenej pri návštevách chodia do južnej časti Slovenského nábrežia v časti Pohostinstva u Srňčíka (6), kam nikdy nezavítalo až 8 z oslovených respondentov. Podobne mnohí z návštevníkov nikdy neboli v priestore plánovaného lesoparku medzi Dunajom a pohostinstvom u Srňčíka (6), na svahoch Devínskej kobyly (6) a pri nive rieky Moravy (6). Z tohto vyplýva, že hluchými miestami, ktoré nie sú všeobecne, teda ani domácimi ani návštevníkmi veľmi navštevované sú práve tieto posledne zmienené priestory.

Pri šiestej otázke o spokojnosti s vybranými miestami v Devíne je vidieť, že väčšina opýtaných sa nevedela prikloniť k pozitívnym alebo negatívnym možnostiam, teda ide o istú mieru indiferencie voči zmieneným priestranstvám. Spomedzi ľudí schopných hodnotiť však prevažovali negatívnejšie hodnotenia a to aj u domácich aj u návštevníkov. Najväčšiu nespokojnosť domáci vyjadrili s priestorom Slovenské nábrežie v južnej časti, teda okolo Pohostinstva u Srňčíka (19), tú istú lokalitu ale viac k Dunaju negatívne hodnotilo 13 opýtaných.

Parkovisko pod hradom bolo negatívne vnímané 12 Devínčanmi. Pozitívne sa vyjadrovali domáci najmä o námestí (21) a časti nábregia pri sútoku Moravy a Dunaja (12), prípadne o Hradnej ulici (10). Podobne aj u návštevníkov prevládala nespokojnosť, bola silnejšia aj ako indiferencia, v podstate iba 8 x sa objavilo pozitívne hodnotenie niektorého z ôsmich možností. Najnegatívnejšie návštevníci vidia parkovisko pod hradom, priestor medzi Srnčíkom a Dunajom a časť Slovanského nábregia pri sútoku riek. Celkovo je u domácich aj u návštevníkov prejavovaná najväčšia nespokojnosť s priestorom okolo Pohostinstva u Srnčíka aj smerom k Dunaju aj ako súčasť Slovanského nábregia a tiež parkovisko pod hradom. *Poznámka anketárky : v otázke č. 6 mali respondenti – obyvatelia problém odpovedať (návštevníci tento problém nemali, keďže pre nich nejde o tak citlivú tému) – nevedeli, či ide o ich názor o udržiavaní priestorov, alebo o možnostiach aké ponúkajú tieto priestory (pre nich to boli 2 odlišné záležitosti – preto niektorí vyplňovali túto otázku dvojnásobne).*

Keď mali možnosť respondenti v otázke č. 7 posudzovať, čo z vybraných objektov alebo úprav **chýba na Slovanskom nábregí**, ktoré najmä pre návštevníkov Devína plní funkci korza, výsledky domácich aj návštevníkov sa v najväčších problémoch zhodovali.

- A. Až 47 respondentov deklarovalo, že tam chýbajú lavičky
- B. Až 42 uviedlo, že chýba vyhradený pruh pre cyklistov
- C. Až 37 uviedlo, že tam chýbajú informačné tabule o Devne a okolí
- D. Až 36 respondentom chýbajú chodníky len pre chodcov
- E. Väčšina (29-25) ľudí uvádzala tiež, že tam chýbajú kvetinové záhony a parková úprava, priestory na koncerty a tancovanie, detské ihriská a priestory na stretávanie.
- F. Pre 23 respondentov veľmi chýba v tomto priestore lacnejšie občerstvenie
- G. V otázke o znížení hustoty návštevníkov bol rovnaký počet respondentov, ktorým na nábregí chýbajú ako tých, ktorým nechýbaú (15)

Tieto údaje potvrdzujú skôr uvedené závery, že verejné priestranstvá v Devíne neponúkajú možnosť uspokojovať ľudské a sociálne potreby ľudí, ktorý ich užívajú. Dokonca ani priestor s potenciálom na realizáciu voľnočasových aktivít podľa množstva námetov nedisponuje v súčasnosti prostriedkami, ktoré podporujú stretávanie sa ľudí a také užívanie priestoru, ktoré by ľuďom prinášalo radosť. Viditeľný je v tomto smere problém s dopravou, konkrétne s absenciou jej regulácie a usmerňovania koexistencie rôznych spôsobov pohybu v priestore.

Pri otázke č. 8, v ktorej sa mohli respondenti z Devína vyjadriť **čo by na Slovanskom nábregí mohlo ešte byť** sa objavili najčastejšie tieto okruhy návrhov –

- A. Malá architektúra (9x) – lavičky, sochy, odpadkové koše, zákutia na posedenie a promenáda
- B. Doprava a iné (7) - zákaz vjazdu autám, cesty pre cyklistov a korčuliarov, parkovisko a osvetlenie
- C. Dunaj a príroda (6) – výhľad na Dunaj, málo zásahov do prírody, upravená zeleň, slušný prístav
- D. Služby (6) – bufety, obchody so suvenírmi, nepredražené reštaurácie, lepšia občianska vybavenosť.

Táto otázka vlastne dopĺňa otázku č. 7 s tým, že v nej mali obyvatelia a návštevníci vyjadriť aj ďalšie návrhy na doplnenie priestoru a jeho oživenie. V podstate sa však zhodli s potrebou prestavby priestoru podľa predchádzajúcich návrhov, prípadne sami vnímajú dôležitý symbolický význam miesta, keď navrhujú inštaláciu súsošia symbolizujúceho blízkosť Slovenska a Rakúska.

Pri možnosti navrhnúť niečo **ako súčasť možného lesoparku**, otázka č. 9, sa najčastejšie objavili najmä lavičky a siesta na sedenie (až 32x), a malá úžitková architektúra (9x) - so-

chy, odpadkové koše, osvetlenie. Spomedzi ďalších návrhov za pozornosť stoja také návrhy ako ihriská (11x), siesta na piknik, bufety, lanovka, koč, infotabule o okolí, priestory pre výbeh psov, verejné WC, upravené ohnisko, upravené chodníky, cyklistický chodník, športoviská, kúpalisko, supermarket LIDL.

Hoci výsledky ankety nevytvádzajú za všetkých obyvateľov Devína ani za všetky kategórie návštevníkov, obsahujú cenné údaje o vnímaní prostredia Devína a niektorých jeho častí, ktoré môžu pomôcť pri ďalšom zvažovaní miestnej časti tak, aby slúžila k väčšej spokojnosti čo najširšieho okruhu obyvateľov Devína a jeho návštevníkov a dodávalo obci perspektívu budúcnosti a potenciálu jeho ďalšieho rozvoja. Pri rozumnom zvažovaní všetkých výsledkov je možné ovplyvňovať rozhodnutia o rozvoji Devína spôsobom, aby sa z obce stalo dobré miesto na bývanie pre všetkých jeho súčasných aj budúcich obyvateľov, pričom by si obec zachovala charakter turisticky prítiahľivého a zaujímavého miesta. Treba popri všetkých záveroch brať do úvahy aj postreh anketárky: Atmosféra v Devíne je napätá – obyvatelia už „večným sľubom“ neveria, preto bola výrazná neochota vyplňovať dotazníky. Nešlo o neinformovanosť, alebo ľahostajnosť z ich strany. Naopak, o premyslené ignorovanie tejto ankety, ktorú vopred považovali za neplodnú a manipulatívnu. Neveria predstaviteľom obce, že sa v tomto smere bude niečo robiť. Taktiež problém videli (po vysvetlení mi to 3 vyplnili) v tom, že táto anketa, ktorá sa týka najmä Slovanského nábrežia, sa „hrá“ na anketu o celom Devíne (tým viac sa do popredia dostávali ich negatívne pocity a stanoviská k tomu).

Mgr. Miroslav Tížik, Katedra sociológie FiF UK v Bratislave

IDENTIFIKÁCIA PROBLÉMOV V ÚZEMÍ

Nasledovnú analýzu problémov spracovali predstavitelia firmy Aurex, Ing. Arch. Dušan Kostovský, Ing. Arch. Eva Hledíková a ich spolupracovníci. Podrobná identifikácia problémov územia sa nachádza v textovej časti návrhu Územného plánu zóny mestskej časti Devín. Oblasť, na ktorú sa táto analýza zameriava sa vo viacerých prípadoch prekrývajú so strategickými oblasťami PHSR; rovnako sa do značnej miery prekrývajú aj výstupy z oboch zdrojov (ÚPZ, PHSR). Znamená to, že spracovatelia oboch dokumentov považujú za problémové rovnaké skutočnosti. V nasledujúcom texte predkladáme stručné zhrnutie problémov, ako ich pomenovali spracovatelia ÚPZ⁸:

Nekonceptnosť zástavby

- Realizácia objektov hmotovo aj priestorovo nekompatibilných s pôvodnou zástavbou vidieckej vinohradníckej obce (Kultúrny dom, predajňa potravín)
- Nezládnutá výstavba v intraviláne po r. 1989 (hotel Devínska brána, obytná rezidencia na Slovanskom nábreží, obytné rezidencie na neúmerne veľkých parcelách alebo mimo zastavaného územia, narúšajúce pohľady na okolitú krajinu (Beljajev, Jakabovič),
- výstavba rodinných domov alebo iných architektonicky nezvládnutých objektov v záhradkárskych a chatových osadách (Svätopluk, Dolné koruny, Stará horáreň, Zlaté schody...),
- početné „čierne“ stavby,

⁸ Aurex, s.r.o. Predložený dokument je skrátenou verziou podrobnej analýzy, ktorá bude súčasťou územnoplánovacej dokumentácie.

- viaceré dočasné stavby s negatívnym architektonicko-výtvarným vyznením,
- plánované využitie predošlých verejných športovísk pre súkromné účely,
- relatívne malé rezervy zastavaného územia pre ďalší rozvoj MČ.

Nekomplexnosť služieb občanom aj návštevníkom

- nerovnomerne rozmiestnené, kvantitatívne nedostatočné a kvalitatívne nevyhovujúce občianske vybavenie,
- absencia zábavných a rekreačných zariadení – nedostatočné vybavenie (vrátane voľne prístupných prírodných plôch) pre rekreáciu a cestovný ruch, ako nekomerčnú, tak aj na komerčnom základe,
- absencia výrazného centra mestskej časti, slúžiaceho predovšetkým obyvateľom,
- absencia uceleného areálu a zariadení občianskeho vybavenia, ktoré by svojim stvárnením zodpovedali významu národnej kultúrnej pamiatky, pri vstupe do hradu Devín.

Nízke zastúpenie verejnej zelene a jej priestorová neurčitost'

Potreba zladit' rozvojové plochy a investičné zámery v území s existujúcou i spracúvanou dokumentáciou (UŠ aj návrhu ÚPN Z, vinohradnícky register ÚKSÚP, plochy území chránených v rámci ochrany prírody) v súlade s navrhovanými zásadami rozvoja MČ Devín.

Doprava

Cestná sieť a osobná automobilová doprava

V súčasnosti môžeme hovoriť o nevyhovujúcej technickej infraštruktúre a dopravnej sieti pre jestvujúce aj navrhované funkčné plochy.

MČ čelí nasledovným problémom:

- Najväčšie dopravné problémy vznikajú na križovatkách Kremel'skej ulice s miestnymi komunikáciami, resp. na križovatkách jednotlivých miestnych komunikácií, kde sú neusporiadané dopravné plochy.
- Centrálny priestor obce nie je jasne funkčne riešený s rozdelením na plochy pre chodcov, parkovanie, zeleň a pod.
- Mnohé miestne komunikácie s úzkym profilom nepostačujú na to, aby sa pozdĺž nich viedol samostatný chodník, dopravné značenie miestnych komunikácií je minimalizované.
- Komunikácie stačia kapacitne pre potreby MČ, ale nie pre zvýšený tranzit, resp. v prípade nárazových akcií na hrade Devín.
- Kapacita komunikácií nebude pravdepodobne vyhovovať ani zvyšujúcim sa nárokom na dopravu všetkých druhov v MČ v súvislosti s jej predpokladaným rozvojom.

Nákladná automobilová doprava

- Centrom mestskej časti prechádza nákladná doprava (tranzitná, cieľová)
- Osobitným problémom je nákladná automobilová doprava zabezpečujúca odvoz materiálu z kameňolomu Devín nielen z hľadiska hlučnosti a prašnosti, ale aj z hľadiska kolízie s osobnou automobilovou dopravou a cyklistickou dopravou.

Verejná autobusová doprava

- Problémom verejnej autobusovej dopravy (MHD) je okrem zastávok na Kremel'skej ulici, ktoré vzhľadom na zlé šírkové pomery komunikácie vytvárajú pre ostatnú cestnú dopravu bariéru, najmä riešenie koncovej zastávky MHD s otočom v lokalite pod hradom Devín, ktorá je v čiastočnej kolízii so statickou dopravou a nemá zodpovedajúce sociálne vybavenie.

Statická doprava

- Statická doprava je najproblematickejšia v priestore pri národnej kultúrnej pamiatke Hrad Devín (nárázová záťaž vzhľadom na návštevnosť NKP Devín)
- Parkovanie vozidiel na chodníkoch pri cestách, nie na pozemkoch domov.

Pešia doprava

- Ochrana chodcov na území MČ je pomerne nízka: chodníky sú úzke, nedostatočné, prípadne úplne chýbajú.
- Ku kolízii pešej a motorovej dopravy dochádza najmä v miestach styku cestných komunikácií a kapacitných parkovísk (najmä parkovisko pod hradom Devín)
- Pešie rekreačné trasy, najmä v priestore Slovanského nábrežia, nemajú zodpovedajúce vybavenie, rovnako ako pešie turistické trasy v priestore Devínskej Kobyly.

Cyklistická doprava

Územím obce sú trasované cyklistické trasy:

- po miestnych komunikáciách do susediaceho regiónu Záhorie a ďalej do ČR Moravskou cyklocestou.
- Moravská cyklocesta od Devína po Devínsku Novú Ves, kde je umiestnená na samostatnom telese
- Neexistuje bezpečné prepojenie Dunajskú cyklocestu s Moravskou cyklocestou v úseku od mosta Lafranconi cez Botanickú ulicu a Devínsku cestu (v dĺžke takmer 4,5 km je cyklotrasa vedená v trase cestnej komunikácie silne zaťaženej motorovou dopravou)
- Potenciálna cyklocesta pozdĺž D
- Vybudované cyklocesty nemajú zodpovedajúce vybavenie.

Vodná doprava

Na území mestskej časti (styk Dunajskej a Moravskej vodnej cesty) neexistuje:

- prístavisko s vybavením, ktoré by využilo lodné spojenie BA - Devín - Hainburg - Viedeň.
- vybavenosť pre športovo-rekreačnú plavbu v podobe chráneného prístavu (odporúčanie Národného akčného plánu pre povodie Dunaja)

Negatívny vplyv hluku

Trasy Devínskej cesty a Kremel'skej ulice prechádzajú cez husto zastavané územie, kde je negatívny dopad hlučnosti (65,28 dB(A) u zdroja) na okolitú zástavbu.

Identifikácia problémov technického vybavenia

Zásobovanie vodou

Existujúci systém zásobovania pitnou vodou (vodojem, zásobovaný potrubím z vodného zdroja Sedláčkov ostrov) v súčasnosti vyhovuje, vrátane rozvojových zámerov v blízkom časovom horizonte (2010, IBV Lomnická); riešiť bude treba zásobovanie rozvojových lokalít vo vyššie položených polohách a rozhodnutie o rozostavanom vodojeme, ktorý mal perspektívne slúžiť pre rozvojové zámery v celej západnej časti mesta.

Odkanalizovanie

- MČ Devín je napojená na kanalizačný systém, ktorý odvodňuje záhorskú časť Bratislavy smerom k rieke Morave a na ČOV v Devínskej Novej Vsi, východná časť Devína gravituje k Dunaju (zberač v Devínskej ceste).
- Odvádzanie dažďových vôd sa predpokladá decentralizovaným spôsobom pre jednotlivé lokality, podľa ich miestnych špecifík (podľa potreby s lokálnymi dažďovými nádržami alebo zariadeniami na prečistenie odpadových vôd).
- Na odvádzanie čistých dažďových vôd treba v maximálnej miere využiť vsakovacie zariadenia a vo všeobecnosti aplikovať princíp územnej retencie vôd.

Vodné toky

- MČ Devín leží na sútoku riek Dunaja a Moravy; za vyšších vodných stavov sú zaplavované zastavané územia pri brehu Moravy a Mláky v Devínskej Novej Vsi, nábregia pri Morave a Dunaji v Devíne, úseky brehu pozdĺž Devínskej cesty a časť nábregia Karloveskej zátoky.
- Na týchto úsekoch existujú rôzne formy protipovodňovej ochrany; v súčasnosti sa realizuje protipovodňová ochrana najmä pozdĺž Slovanského nábregia a Devínskej cesty. Význam oblasti NKP Devín vyžaduje podrobnejšie technické riešenie v alternatívach; zároveň bude potrebné vyriešiť odvádzanie vnútorných vôd.

Zásobovanie elektrickou energiou

- Súčasný zásobovanie MČ elektrinou je orientované na transformačné stanice Karlova Ves, Podvornice a Lamač. Požiadavky novej výstavby bude treba pokryť využitím preukázaných rezerv v sieti, resp. vybudovaním novej VN a NN siete s jej následným prepojením na jestvujúcu (transformačné stanice Karlova Ves a Podvornice).
- Územím mestskej časti prechádza vo východnej časti nadzemné vedenie distribučnej sústavy VVN (zásobovacia sieť VVN mesta Bratislavy), v zmysle nového návrhu ÚPN MB sa uvažuje aj s realizáciou nového VVN nadzemného vedenia v úseku Krčace – VW Slovakia. Tieto vedenia a ich ochranné pásma sú a budú limitom v danom území, preto musia byť návrhy novej zástavby v súlade s koncepciou rozvoja distribučnej siete VVN mesta.

Zásobovanie plynom

- MČ je zásobovaná zemným plynom cez vysokotlakovú prípojku regulačnú stanicu plynu (Kremel'ská ulica); pre ďalší rozvoj obce je potrebné zvýšenie kapacity RSP,

predĺženie STL plynovodu z MČ Karlova Ves v Devínskej ceste a vybudovanie strednotlakovej plynovodnej siete v rozvojových lokalitách.

Zásobovanie teplom

- Mestská časť je zásobovaná teplom decentralizovaným spôsobom kotlami na báze zemného plynu, v menšom rozsahu elektrickou energiou príp. iným spôsobom.
- Pre ďalší rozvoj sa predpokladá zabezpečovanie tepla doterajším spôsobom so zvyšovaním podielu alternatívnych zdrojov energie.

Telekomunikácie

- Telekomunikačné služby v MČ zabezpečuje od r. 1998 satelitná ústredňa s možnosťou pripojenia účastníkov ISDN, MČ využíva aj pripojenie na televízne káblové rozvody. Pre zabezpečenie ďalšieho rozvoja MČ bude treba buď rozšíriť kapacitu súčasného systému, alebo využiť možnosť napojenia prostredníctvom ďalších operátorov.

Identifikácia problémov ochrany pamiatok

- Kľúčovým pri zvažovaní rozvoja je areál a stavba NKP hrad Devín – slovanské hradisko, ako aj 16 ďalších objektov evidovaných v ÚZKP.
- Mnohé z pamiatok doterajšou prestavbou utrpeli a stratili svoje pamiatkové hodnoty čiastočne (kaštieľ na Lomnickej) alebo úplne (meštianske alebo ľudové domy na Hutníckej, Kremel'skej, Rytierskej), zachovali si len urbanistické alebo hmotové hodnoty.
- Osobitným problémom je doterajšia výstavba vo vymedzenom ochrannom pásme NKP Devín - slovanské hradisko, ktorá svojím charakterom a hmotovou skladbou často nerešpektuje požiadavky OP; do tohto pásma navyše zasahujú aj rozvojové funkčné plochy podľa schváleného ÚPN HMB (priestor medzi Štítovou a Lomnicou ulicou), preto treba vymedzenie OP konzultovať s príslušným orgánom ochrany pamiatok.

Identifikácia problémov ochrany životného prostredia

- Svahové deformácie v skalných zárezoch Devínskej cesty
- Potreba ochrany podzemných vôd - vyhlásené PHO VZ Sihot' a Sedláčkov ostrov
- Ochrana ovzdušia: rastúci trend znečistenia z mobilných zdrojov (automobilová doprava); prašnosť vyvolaná ťažbou v kameňolome Devín.
- Hluk: rastúca intenzita hluku z automobilovej (najmä tranzitnej) dopravy s očakávaným nárastom po realizácii schválených rozvojových zámerov.
- Radónové riziko: materiál nie je spracovaný
- Rekultivácia územia, narušeného ťažbou v kameňolome Devín

Identifikácia problémov ochrany prírody

- Pri lokalizácii územia ochrany prírody boli zistené menšie aj zásadné rozdiely medzi dokumentmi ŠOP a ÚPN HMB. Problémom je aj vymedzenie prvkov MÚSES, nakoľko MÚSES MČ Bratislava - Devín z r. 1997 nie je zatiaľ spracovateľovi k dispozícii.

VEREJNÉ STRETNUTIE S PODNIKATEĽMI

Podnety z verejného stretnutia s podnikateľmi, ktoré sa uskutočnilo 16. apríla 2008.

Finančná situácia

- Obec má jediný majetok - pozemok 300 m²,
- Starostovský návrh rozpočtu neprešiel; Devín bol pripravený o 7.5 milióna
- Poslanci spravili vlastnú analýzu zadĺženosti; tabuľka obsahuje situáciu k 31. 12. 2006.
- Pripravuje sa nový zákon o konkurze, o rozpočtových pravidlách
- Ročný rozpočet je 10 miliónov - chod úradu, mzdy, veci, ktoré určuje zákon
- 20 miliónov - Bratislava ponúkla Devínu financie na kompenzáciu
- Obec je zo zákona vylúčená ako prijímateľ peňazí z eurofondov.

Dolné koruny

- Dolné koruny - chýba označenie
- Erózna činnosť, narušené životné prostredie.
- Dolné Koruny majú svoj spolok.

Doprava

- Zlé jazdenie na Kremel'skej, keď je uzavretý tunel Sitina
- Meranie rýchlosti - snaha „umravniť“ vodičov, návrh na prenájom mobilného radaru. Skúsenosti s radarom zobrazujúcim rýchlosť z Jura – nerieši problém
- Retardér - rieši spomalenie dopravy bez investícií do radarových zariadení
- Problémom je parkovanie na chodníku (domáci, jeden odťah 4800 sk), aj parkovanie cez víkend (návštevníci)

Občianske združenia

- Občianske združenie - škôlka (Murín)
- OZ za Krajší Devín - Oľga Mikulášová
- OZ Dolné Koruny (ekologické združenie)
- Športový klub Devín
- OZ za športový areál Devín
- Združenie „Priestor a socha“ - Sochárske sympóziu (za 10 rokov zrealizovali 6 sympózií, vydali brožúru) - Magdaléna Rollerová
- Spolok vinárov a vinohradníkov (p. Mrázik)
- Geologické múzeum - <http://geomuz.blogspot.com/>

Škôlka

- Murín - za výdatnej pomoci pani Lorincovej a pani riaditeľky sme založili OZ, ktorého cieľom je spolufinancovať vzdelávacie aktivity. Okruh rodičov sa skladá - kúpili sa postieľky, vypláca sa honorár za výpomoc pani Potančokovej - jednoduchá vízia opravy škôlky (vchod, nádvorie)
- Štúdia na úpravu nádvorja kúrie – miestnej škôlky, výzva na podporu

Podpora a rozvoj MVO

- Ako podnikatelia - nemáme problém poskytnúť prostriedky tam, kde máme prehľad o tom, ako budú využité (p. Kilarický)
- Spraviť reportovanie, ponuka činností - zverejnenie činnosti OZ na webe, v Devínčanovi. Aktivity občianskych združení v rozvojových projektoch, rozvojový potenciál pre súkromný a občiansky sektor. Burza požiadaviek občianskych združení a nutnosť reportovania výsledkov.

Cestovný ruch

- Hrad – potenciálny zdroj príjmov a rozvoja obce
- Máme hrad, ale nie sú tam záchody. Treba zlepšiť komunikáciu s Mestským múzeom za účelom zvýšenia kultúrnosti prostredia
- Víkendové zaťaženie turistami (v sobotu a nedeľu sa bojím, že ma ušliapu)
- Existuje ponuka služieb, stravovania (Srncík, Kunst, Maňuška, Valika, Eden, Hradná Brána) - zatiaľ tu turistov nevyužívame.
- Devínsky Spolok vinárov a vinohradníkov - cieľom je, aby boli obnovené viechy; aby Devín ostal vinohradníckym sídlom. Pod škôlkou sú krásne pivnice - chceme to svojpomocne obnoviť. Chceme vytvoriť malý skanzen, malé múzeum vinárstva, výroba a predaj ríbezl'ového vína ako lokálnej atrakcie

Potenciál

Mali by sme tu hovoriť o veciach, ako ďalej pohnúť Devín - máme neskutočne krásnu polohu; máme koncepciu, ale chceme ju pretaviť do ÚPZ a do PHSR.

Projekty:

- Plocha pri sútoku Moravy a Dunaja- zrevitalizovať mŕtve rameno; OZ Športový areál Devín - máme predstavu multifunkčného areálu
- Prístav pre malé lodičky
- Turistická cestovná kancelária
- Webstránka - odkazy a informačné linky na finančné zdroje tak, aby sa podporil rozvojový potenciál pre súkromný a neziskový sektor
- Príprava informačnej brožúry (do mesiaca by mala byť vydaná)
- Cyklotrasy
- Využiť veľké plochy pod hradom Devín
- Golfové ihrisko (malo by problém s vodou).

Samospráva

- Zlepšiť komunikáciu s obyvateľstvom (rozhlas, mailová konferencia)
- Chýba prezentácia a informovanosť - neinformujeme o tom, čo v Devíne máme.
- Umiestniť na webe linky na možné spolufinancovanie problémových okruhov
- Zlepšiť dlhé vybavovanie žiadostí
- Vytvoriť e-mailový distribučný adresár, ktorý by zvýšil dostupnosť informácií smerom k občanom

POUŽITÉ SKRATKY

AICES	Asociácia turistických informačných centier
BDA	Bad Deutsch Altenburg
BSK	Bratislavský samosprávny kraj
BVS	Bratislavská vodárenská spoločnosť
CR	Cestovný ruch
CŽP	Celoživotné poradenstvo
CŽV	Celoživotné vzdelávanie
ČOV	Čistička odpadových vôd
DMO	Organizácia destinačného manažmentu
DNV	Devínska nová ves
DSVV	Devínsky spolok vinárov a vinohradníkov
EHP	Európsky hospodársky priestor
EHS	Európske hospodárske spoločenstvo
EO	Evidovaný obyvateľ
EP	Európsky parlament
ES	Európske spoločenstvo
ESF	Európsky sociálny fond
HMSR	Hlavné mesto SR
CHA	Chránený areál
CHKO	Chránená krajinná oblasť
IBV	Individuálna bytová výstavba
ICT	Informačné a komunikačné technológie
IKT	Informačné a komunikačné technológie
JPD	Jednotný programový dokument
KV	Karlova ves
MČ	Mestská časť
MFSR	Ministerstvo financií SR
MHD	Mestská hromadná doprava
MMZ	Mimoriadne miestne zastupiteľstvo
MSP	Malí a strední podnikatelia
MÚ	Miestny úrad
MVC	Malokarpatská vínná cesta
MVO	Mimovládne organizácie
MVRR	Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia SR
NFP	Nenávratný finančný príspevok
NGO	Mimovládne organizácie
NN	Nízkonapäťový
NO	Neziskové organizácie
NPP	Národná prírodná pamiatka
NPR	Národná prírodná rezervácia
NKP	Národná kultúrna pamiatka
NTO	Národná turistická organizácia
OO	Obvodné oddelenie
OP	Operačný program
OPBK	Operačný program Bratislavský kraj

OPV	Operačný program Vzdelávanie
OPVV	Operačný program Výskum a vývoj
OPZP	Operačný program Životné prostredie
OR	Obvodné riaditeľstvo
OZ	Občianske združenie
PHSR	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja
PM	Programový manuál
PP	Prírodná pamiatka
PPO	Protipovodňová ochrana
PR	Prírodná rezervácia
PR	Public relation
RC ŠOP	Regionálne centrum Štátnej ochrany prírody
REC	Regionálne environmentálne centrum
RO	Riadiaci orgán
RO OPZaSI	Riadiaci orgán Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia
RRA	Regionálna rozvojová agentúra
SACR	Slovenská agentúra pre rozvoj cestovného ruchu
SAŽP	Slovenská agentúra životného prostredia
SF	Slovenská filharmónia
SKAT	Slovensko - Rakúsko
SND	Slovenské národné divadlo
SORO	Sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom
SP	Strategický plán
SPSD	Spolok priateľov staroslávneho Devína
SR	Slovenská republika
SRO	Slovenský rozhlas
SSR	Slovenská socialistická republika
SWOT	Analýza slabých a silných stránok, príležitostí a ohrození
SZČO	Samostatne zárobkovo činná osoba
ŠOP	Štátna ochrana prírody
UKSÚP	Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky
ÚPD	Územnoplánovacia dokumentácia
ÚPN HMB	Územný plán hlavného mesta SR Bratislavy
UPT	Umelé prerušenie tehotenstva
ÚPZ	Územný plán zóny
UŠ	Urbanistická štúdia
VN	Vysokonapäťový
VÚC	Vyšší územný celok
VVN	Vedenie vysokého napätia
VZN	Všeobecné záväzné nariadenie
ŽP	Životné prostredie

SLOVNÍK POJMOV

Strategický plán mesta	je základný koncepčný dokument, ktorý definuje rozvoj obce na vymedzené obdobie (2008 - 2013). Vzniká na základe potreby obce vytvoriť základnú predstavu o ďalšom rozvoji sídla a jeho najbližšieho okolia.
Profil mesta	je dokument, obsahujúci základné údaje a poznatky o sídle, jeho podstatných charakteristikách a rozhodujúcich sférach života. Tvorí hlavné východisko pre poznanie silných a slabých stránok sídla, čiastočne aj pre poznanie jeho budúcich príležitostí a možných ohrození.
SWOT analýza	je metóda prezentácie analytických poznatkov o danom objekte skúmania. Jej výstupom sú charakteristiky podstatných vnútorných a vonkajších prejavov skúmaného objektu, identifikované vo forme silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození, ktoré môžu bezprostredne ovplyvňovať jeho ďalší vývoj.
Strategické oblasti	- niekedy tiež problémové okruhy; strategické alebo kritické oblasti. Sú to oblasti, významné pre rozvoj sídla v horizonte danej stratégie, vyžadujúce sústredenú a cieľavedomú pozornosť. Predstavujú obsahové zameranie strategického plánu.
Strategická vízia	je celostný pohľad na objekt stratégie (mestská časť Devín). Popisuje východziu situáciu obce a ideálny cieľový stav, kam má v horizonte stratégie (5-7 rokov) dospieť.
Strategický smer / stratégia	je špecifická cesta, vedúca k dosiahnutiu (naplneniu) strategických cieľov.
Strategický zámer	určuje celkový cieľ, ktorý má sídlo dosiahnuť v horizonte stratégie
Strategický programový cieľ	definuje konkrétny cieľ, ktorý má mesto dosiahnuť v horizonte stratégie
Opatrenia	sú usporiadané súbory aktivít, prostredníctvom ktorých sa realizujú a dosahujú ciele stratégie.
Rozvojové aktivity	sú konkrétne činnosti (programy, projekty, technicko-organizačné opatrenia apod.), pomocou ktorých sa realizujú strategické zámery a ciele.

POUŽITÁ LITERATÚRA

Johnová R.: Marketing kultúrného dedičtví a umění, Grada Publishing, Praha 2008

Kol.: Aluviálne lúky rieky Moravy, Daphne, Bratislava

Kol.: Museums and Galleries, SNM, Bratislava 1994

Kol.: Od Železnej opony k Zelenému pásu, REC Slovensko 2007

Kol.: Slovakia. Travelling Around Regions, Dajama, Bratislava 2003

Koncepcia rozvoja cestovného ruchu BSK, BSK 2005

Kučera, M.: Postavy veľkomoravskej histórie. Perfekt, Bratislava 2005

Lacika, J.: Okolie Bratislavy, Dajama, Bratislava 2002

Lacika, J.: Poznávame Slovensko, Dajama, Bratislava 2000

Národný strategický referenčný rámec, MVRR 2007

Návrh stratégie rozvoja CR HMSR Bratislavy na roky 2007-2013, HMSR Bratislava (2006)

Metodická príručka pre vypracovanie programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, MVRR 2004

Operačný program Bratislavský kraj na roky 2007-2013, MVRR SR2007

Operačný program Výskum a vývoj na roky 2007-2013, MŠ SR 2007

Operačný program Vzdelávanie na roky 2007-2013, MŠ SR 2007

Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia 2007-2013, MPSVR SR 2007

Operačný program Životné prostredie na roky 2007-2013, MŽP SR 2007

Palatková, M.: Marketingová stratégia destinácie cestovného ruchu, Grada Publishing, Praha 2006

Pauliniová, Z.: Občianska participácia pri príprave Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja, Raabe 2007

Plachová V., Hlavicová, J.: Devín. Slávny svedok našej minulosti. Perfekt, Bratislava 2003

Program cezhraničnej spolupráce medzi Slovenskou republikou a Rakúskom na roky 2007-2013

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja BSK, BSK 2007

Programový manuál k Programu cezhraničnej spolupráce medzi Slovenskou republikou a Rakúskom na roky 2007-2013

Programový manuál k OP Bratislavský kraj, MVRR SR 2008

Programový manuál k OP Výskum a vývoj, MVRR 2007 MŠ SR 2008

Programový manuál k OP Vzdelávanie, MVRR 2007 MŠ SR 2008

Programový manuál k OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia 2007-2013, MPSVR SR 2008

Programový manuál k OP Životné prostredie, MŽP SR 2008

Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2001 – SOBD 2001, Štatistický úrad SR 2003

Stratégia rozvoja cestovného ruchu v BSK, BSK 2008

Špiesz, A.: Bratislava v stredoveku. Perfekt, Bratislava 2008

Štatistická ročenka hlavného mesta za rok 2007, Štatistický úrad SR 2008

Zamkovský, J.: Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce - význam, štruktúra a základné metodické tézy, Centrum pre podporu miestneho aktivizmu 2004